

Opsterlanders

Beleidsnota “De Opsterlander, praat mee”

Voorstellen om de burger actief te betrekken bij het openbaar bestuur met participatieverordening en toelichting.

Opsterlanders komt voort uit de partijen:

GROENLINKS

OpsterlandAnders

D66
democraten

SAMENVATTING

Steeds meer gemeenten streven er naar om de burgers daadwerkelijk en vroegtijdig bij bestuurlijke processen te betrekken (bestuurlijke vernieuwing). Dit streven heeft landelijk geleid tot een scala aan initiatieven met een grote mate van diversiteit. Interactieve beleidsvorming kan leiden tot een groter draagvlak voor het uiteindelijke beleid. Ook kan het kwaliteitsverhogend werken, doordat het beleid beter kan inspelen op de noden en behoeften uit de samenleving. In het verkiezingsprogramma van OpsterLanders wordt gesteld, dat actief zal worden gestreefd naar het ontwikkelen en toepassen van op maat toegesneden methoden om de burgers bij de beleidsvoorbereiding en -uitvoering te betrekken.

Binnen de gemeente Opsterland worden al vormen van participatie toegepast. Zo worden er inspraakbijeenkomsten gehouden en kent onze gemeente spreekrecht tijdens commissievergaderingen. Het bieden van inspraak wordt begeleid door actieve voorlichting, zowel via de pers als individueel richting belanghebbenden. Kenmerkend is, dat de meer traditionele vormen van inspraak pas laat tijdens het beleidsproces aan de orde komen.

Binnen onze gemeente zijn er nauwelijks nog nieuwe initiatieven van de grond gekomen. Een voorbeeld waar het beter gaat is het zoeken van een aanvaardbare bouwlocatie in Beetsterzwaag. Soms is er voor een bepaalde aangelegenheid van de beleidsvoorbereiding tijdelijk een klankbordgroep samengesteld. In dit verband kunnen voorts de gesprekken worden genoemd in het kader van de invoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning. Met de dorpen wordt het contact gestructureerd door het houden van periodiek overleg met de verenigingen van plaatselijk belang.

In het collegeprogramma voor de raadsperiode 2006-2010 zal moeten worden opgenomen, dat actief zal worden gestreefd naar het ontwikkelen en toepassen van op maat gesneden methoden om de burgers bij de beleidsvoorbereiding en -uitvoering te betrekken. De dorpen moeten meer te zeggen krijgen.

Een optie om de betrokkenheid van de burgers te vergroten is het uitbreiden en intensiveren van de inspraakprocedures. Daarbij is het van belang, dat inspraakprocedures al bij de start van een beleidsproces of voorin het traject worden vastgelegd. Daartoe kan bij het opstarten van een project of proces in een startnotitie een communicatieparagraaf worden opgenomen, waarbij onder andere de inspraakprocedure wordt beschreven.

Naast de traditionele inspraakprocedures kan voor het peilen van de publieke opinie gebruik worden gemaakt van andere instrumenten, zoals de interactieve beleidsenquête. Dit is een vorm van strategisch burgeronderzoek, dat kan worden gezien als een zich herhalend opinieonderzoek. Het gebruik van het instrument interactieve beleidsenquête kan bij omvangrijke, gevoelige beleidsprocessen worden overwogen aan de start van het beleidsproces. Het gebruik van het instrument referendum zal moeten worden bevorderd.

Tijdens het beleidsproces kan de communicatie met de betrokken burgers op verschillende wijzen gestalte krijgen. Gedacht kan worden aan vormen als: het instellen van een panel/platform, ronde tafelgesprekken, publieke debatten en klankbordgroepen. Elk beleidsproces vraagt om een eigen aanpak. Daarom is bij de keuze van de vormgeving van het interactieve beleidsproces bestuurlijk maatwerk vereist. Dit kan ondermeer bereikt worden door bij de start van het beleidsproces in de startnotitie het beleidskader aan te geven ten behoeve van de interactieve beleidsvorming. Verder kan in de fase van het formuleren van concrete beleidsvoorstellen het accent verschoven worden van inspraak- en voorlichtingsbijeenkomsten naar het houden van een publiek debat. Ook is het mogelijk om hoorzittingen door een raadscommissie te laten houden onder leiding van een onafhankelijke voorzitter.

Voorts kan per beleidsproces worden aangegeven of het wenselijk en haalbaar is om een panel of klankbordgroep in te stellen. Voor sommige beleidsterreinen zou gedacht kunnen worden aan een vast panel (platform).

Bij het beleid ten aanzien van de dorpen valt op, dat er verschillende territoriale georganiseerde verbanden aanwezig zijn. Binnen de dorpen wordt met de plaatselijke belangenverenigingen (zoals middenstandsverenigingen) periodiek overleg gevoerd. Daarnaast worden er dorpsbezoeken gehouden. Dat dorpsbezoek bestaat uit een bijeenkomst met het bestuur van plaatselijk belang en het college van burgemeester en wethouders. Voorzover het bij de beleidsvorming gewenst is de plaatselijke belangenverenigingen te betrekken, kan worden aangesloten bij de op te zetten participatievormen, zoals panels of klankbordgroepen.

Het dorpenbeleid zal als het de nieuwe partij OpsterLanders ligt in het collegeprogramma 2006-2010 worden genoemd als één van de instrumenten om de betrokkenheid van de burgers te vergroten. Kenmerkend voor de dorpenaanpak zal zijn dat er een grotere verantwoordelijkheid wordt gelegd bij de burger voor zijn/haar woon- en leefomgeving. Niet alleen verantwoordelijkheid, maar ook bevoegdheden. Van belang daarbij is dat de gemeente in organisatorisch opzicht naast randvoorwaarden ook een budget beschikbaar stelt. Gekozen kan worden voor een paar pilot-projecten voor die dorpen, die met deze vorm van participatie willen experimenteren. Vanuit deze pilot kan een algemene methodiek voor de gehele gemeente worden ontwikkeld met ruimte voor bestuurlijk maatwerk per dorp, zodat kan worden aangesloten bij de plaatselijke behoefte en mogelijkheden. Voor zover mogelijk dient daarbij ingehaakt te worden op ontwikkelingen die het gehele dorp aangaan en als katalysator voor het proces kunnen fungeren.

Interactieve beleidsvorming vergt een andere politiek-bestuurlijke benadering vanuit raad en college. Tijdens het beleidsproces moeten raad en college zich meer terughoudend opstellen. Ook van de behandelende ambtenaren wordt een andere aanpak gevraagd. De rol van de ambtenaar verschuift van vakdeskundige naar procesbegeleider. De ambtenaar krijgt meer een coördinerende en communicatieve rol. Die rolverschuiving vraagt om andere vaardigheden en een andere wijze van opereren. Het is de verantwoordelijkheid van de algemeen directeur/gemeentesecretaris deze verandering vorm en inhoud te geven.

Aanleiding voor de nota: bestuurlijke vernieuwing ,omdat het anders moet.

Bestuurlijke vernieuwing is de laatste jaren als begrip naar voren gekomen om de burger actiever te betrekken bij bestuurlijke processen. Bij een actievere participatie van de burgers gaat het er vooral om de burger daadwerkelijk en vroegtijdig bij bestuurlijke processen te betrekken en zo op een interactieve wijze beleid tot stand te brengen. Gemeenten zijn op zoek naar nieuwe instrumenten en overlegvormen om aan bestuurlijke vernieuwing vorm te geven. Het is daarbij de kunst participatievormen te vinden die de burger aanspreken als deelnemer daaraan in de eigen omgeving.

Bestuurlijke vernieuwing heeft landelijk al tot een grote verscheidenheid aan initiatieven geleid. De initiatieven kunnen uiteenlopen van het incidenteel peilen van meningen tot het geheel mandateren van verantwoordelijkheden en beslissingsbevoegdheden. Door het bieden van nieuwe keuze- en beïnvloedingsmogelijkheden kan de burger worden geactiveerd in de totstandkoming van beleid. Alsdan weet het gemeentebestuur ook beter wat er in de samenleving speelt

Opzet van de nota: leeswijzer.

Actieve vormen van participatie vergen een andere benadering. Gemeenten dienen zich meer te richten op het maatschappelijk leven en daar goede instrumenten bij te kiezen. Het peilen van de mening van een breder publiek kan op verschillende manieren gebeuren. Mogelijkheden zijn het raadplegen van een panel, een dorpsraad, het instellen van een platform of een klankbordgroep, het bezoeken van de dorpen met daaraan gekoppeld een bewonersavond. De verschillende beleidsinstrumenten zullen in deze nota behandeld worden.

In hoofdstuk 2 zal een overzicht worden gegeven van het bestaande beleid en zal de veranderde visie ten aanzien van de verhouding tussen burger en de overheid worden toegelicht. De bestaande vormen van participatie zullen voor zover daartoe aanleiding is van kanttekeningen worden voorzien. Verder zullen in dat hoofdstuk de beleidsuitgangspunten, zoals die geformuleerd kunnen worden in het collegeprogramma, besproken worden.

In hoofdstuk 3 zal worden ingegaan op de vernieuwing van de inspraak. In dat kader zullen voorstellen worden gedaan tot uitbreiding van de inspraakprocedures in het kader van de participatieverordening. Tevens wordt het referendum en de interactieve beleidsenquête als instrument nader toegelicht. Tenslotte zullen aanbevelingen worden gedaan over de wijze waarop met burgers gecommuniceerd kan worden gedurende de verschillende fases van het beleidsproces. Uitgangspunt daarbij is de burger zo vroeg mogelijk in het beleidsproces te betrekken.

In hoofdstuk 4 komt het beleid ten aanzien van de dorpen aan de orde. Dit beleid valt in vier onderdelen uiteen, namelijk: het dorpenbezoek, en het structureren van de relaties met de dorpen. Per beleidsonderdeel zullen voorstellen worden geformuleerd.

In hoofdstuk 5 wordt tenslotte ingegaan op de implementatie in de gemeentelijke organisatie. Daarbij komen de positie van de raad en het college aan de orde. De veranderende rol van de ambtenaar in dit verband is een verantwoordelijkheid van de algemeen directeur/gemeentesecretaris van Opsterland.

2.1. De veranderende visie ten aanzien van burger en overheid.

In deze paragraaf volgt een korte beschouwing van belangrijke relevante ontwikkelingen in de relatie burger-overheid. Verder wordt ingegaan op aandachtspunten en randvoorwaarden met betrekking tot het actiever betrekken van de burgers bij het openbaar bestuur.

De meest in het oog springende maatschappelijke ontwikkelingen van de laatste decennia zijn de ontzuiling en de individualisering. Dit heeft zich ook vertaald in een andere opstelling van de overheid naar de samenleving. De overheid moet zich meer op de individuele burger richten, hetgeen de toch vaak al complexe materie nog ingewikkelder maakt. Het creëren van draagvlak is een eerste vereiste voor het gezag en de geloofwaardigheid van de lokale overheid. Effectiviteit van beleid en regelgeving wordt bepaald door de kwaliteit en de mate van acceptatie. Bij actieve betrokkenheid van de burgers kan de effectiviteit van bestuurlijk handelen duidelijk worden vergroot door verbetering van zowel de kwaliteit (optimaal inspelen op signalen uit de samenleving) als de acceptatie.

Voorwaarden voor het bevorderen van participatie van de burger.

Bij het formuleren van beleid zal daadwerkelijk ruimte moeten komen voor de inbreng van die mensen en organisaties die geacht worden in de vormgeving van dat beleid zelf een rol te spelen. Wie meer verantwoordelijkheid legt in de samenleving, zal daar in de besluitvorming rekening mee moeten houden. Dit vergt een aanpassing van de bestuurlijke benadering, maar ook in het politieke denken. Daarop zal in paragraaf 5.1 worden teruggekomen.

Participatie moet worden afgestemd op de binnen de samenleving aanwezige infrastructuur; hoe zijn de buurten, de dorpen, het verenigingsleven en het bedrijfsleven georganiseerd. Het is voorts van belang dat bestuurlijk vanaf het begin duidelijkheid wordt gecreëerd over wat er met de resultaten wordt gedaan. Het inzetten van participatievormen moet gepaard gaan met de benodigde financiële middelen, zowel voor het realiseren van die participatievormen als voor de daaruit voortvloeiende consequenties ten aanzien van de uitvoering van beleid. Participatie moet zoveel mogelijk concrete en realiseerbare voorstellen opleveren, teneinde niet in eindeloze discussies te verzanden. Van belang zijn verder een adequate informatieverschaffing en een goede procesbegeleiding. Tot slot moeten gemeentebesturen zichtbaar maken wat wordt gedaan met de resultaten van participatieprocessen.

Bij het opzetten en toepassen van participatievormen is het voeren van een goede regie de eerste noodzaak.

Daarnaast zijn een open bestuursstijl en het vormen van netwerken van belang om inhoud te geven aan nieuwe processen in het kader van de bestuurlijke vernieuwing. Tenslotte is het leveren van maatwerk een vereiste om tot een succesvolle aanpak van participatie te kunnen komen. Dit laatste betekent met name, dat niet gekozen wordt voor één algemene formule, maar dat per product of beleidsveld gekeken wordt naar de meest kansrijke vorm van participatie.

2.2. Bestaande vormen van participatie.

De vormen van participatie die in de afgelopen jaren gehanteerd zijn, lopen uiteen van de meer traditionele vormen van voorlichting en inspraak tot het instellen van een klankbordgroep.

De binnen onze gemeente bekende vormen van participatie kunnen in drie hoofdgroepen worden onderscheiden, te weten:

- a. Inspraak.
- b. Dorpen.
- c. Overige vormen van participatie.

ad.a. Inspraak.

Binnen onze gemeente toegepaste vormen van inspraak zijn:

- spreekrecht tijdens commissievergaderingen;
- het beleggen van openbare hoorzittingen en inspraakbijeenkomsten;
- het toepassen van de procedure inspraakverordening;
- ronde tafelgesprekken in het kader van de herijking van het welzijnsbeleid.

Kanttekeningen:

Binnen onze gemeente is er bij de commissievergaderingen sprake van spreekrecht voor de aanwezigen op de publieke tribune. Het spreekrecht mag zowel op agendapunten als op niet-agendapunten betrekking hebben. Alhoewel de mogelijkheden van spreekrecht voldoende aanwezig zijn, wordt daarvan sporadisch gebruik gemaakt. Vaak wanneer de belangen van een organisatie direct in het geding zijn. De vergaderingen van raad en commissies worden tot nu toe op brede wijze bekendgemaakt door publicatie van de agenda en sinds kort met een toelichting op de agendapunten in de Woudklank en door de stukken op verschillende locaties ter inzage liggen.

Inspraakbijeenkomsten en openbare hoorzittingen hebben naast de mogelijkheid tot inspraak vooral een voorlichtingsfunctie. Omdat plannen vaak al vergaand uitgewerkt zijn, zullen aanpassingen in de plannen zich doorgaans meer op details dan de hoofdlijnen richten.

De inspraakverordening blijkt in de afgelopen jaren slechts beperkt gebruikt te zijn, bijvoorbeeld bij het woon- en het milieubeleidsplan. Het aantal reacties was te weinig, hetgeen mogelijk ook voortvloeit uit het algemene karakter van dergelijke nota's. Wanneer plannen echter meer met de directe leefomgeving te maken hebben, leidt dat vaak tot een actievere houding bij de betrokken burgers.

ad.b. Dorpen.

In dat kader kan het in de zittingsperiode 2002 – 2006 geïnitieerde dorpenbezoek worden genoemd. Daarnaast wordt periodiek overleg gevoerd met de plaatselijke belangenorganisaties.

Kanttekeningen:

Bij het periodiek overleg met plaatselijke belangengroeperingen lag in het verleden de nadruk regelmatig op informatieverstrekking en het geven van uitleg over ruimtelijke aangelegenheden, in het bijzonder over het beleid met betrekking tot verkeers-, bestemmingsplannen en inrichting van de openbare ruimte. Het systeem nam qua voorbereiding veel tijd in beslag.

Bij het ingevoerde dorpenbezoek is ervoor gekozen om meer interactie met de plaatselijke bevolking tot stand te brengen (verkleining afstand burger tot bestuur). Het dorpenbezoek bestaat uit een informele bijeenkomst met het bestuur van Plaatselijk Belang van het betreffende dorp.

ad.c. Overige vormen van participatie.

Bij de overige vormen van participatie kan in de eerste plaats gedacht worden aan de bestaande overleg structuren met organisaties en instellingen, zoals onder andere het periodiek overleg met de middenstands- en ondernemersverenigingen en de dorpsbelangen. Tevens wordt door of namens het bestuur regelmatig overleg gevoerd met diverse maatschappelijke organisaties (bijv. Stichting de Ploeg, het streekmuseum, Bibliotheek). Naast het gestructureerde overleg met onder meer functionele belangenorganisaties vindt er op sommige terreinen incidenteel overleg plaats, bijvoorbeeld in het kader van het welzijnsbeleid en nu sinds kort in het kader van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning. In het kader van het beleid op het gebied van gehandicaptenvoorzieningen vindt overleg plaats met het Gehandicaptenplatform. Zo kunnen we nog even doorgaan. De burgemeester van Opsterland geeft sinds de invoering van het dualisme in 2002 een burgerjaarverslag uit. Hij legt dan tevens verantwoording af over voorlichting, inspraak en dergelijke.

Steeds vaker dient participatie gedurende een beleidsproces gestalte te krijgen door het instellen van een klankbordgroep. Bij de samenstelling van een klankbordgroep wordt er in principe voor gekozen, dat direct betrokken instanties en particulieren daarin zoveel mogelijk zitting hebben.

Kanttekeningen.

Zoals uit de voorbeelden hierboven blijkt, kan al naar gelang de behoefte gekozen worden tussen incidentele contacten of een meer gestructureerde inbreng van burgers of instellingen. De initiatieven om de burger nadrukkelijker te betrekken bij het ontwikkelen van gemeentelijk beleid op diverse terreinen worden steeds talrijker. De eerste stappen op de goede weg zijn gezet. Het kan beter en anders. Met de opgedane ervaringen kan steeds gerichter aan participatie gewerkt worden.

In het raadsprogramma voor de raadsperiode 2002 - 2006 wordt onder het "kopje" bestuur het volgende vermeld :

- verder ontwikkelen interactieve beleidsvorming in overleg met burgers en andere actoren in de samenleving
- toepassen indien er meerwaarde is ten opzichte van traditionele beleidsvorming
- evalueren interactieve processen en uitkomsten
- rol van alle actoren (mogelijkheden en grenzen) en de raad bij interactief beleid uitwerken.

Communicatie speelt een voorname rol bij alle vormen van participatie. Belangrijk daarbij is het tijdig informeren van de betrokken burgers over relevante zaken, zodat zij voldoende gelegenheid krijgen hun mening te laten horen. Door openheid en (actieve) openbaarheid wordt de burger in staat gesteld het bestuurlijke proces te volgen. Daarbij is het van belang, dat doelgroepen via een actievere en individuelere benadering bereikt worden. Het inschakelen van intermediairs, zoals functionele en maatschappelijke organisaties of zorginstellingen, gebeurt nog te weinig. Een goede en gerichte communicatie kan doorslaggevend zijn om participatie tot een succes te maken.

HOOFDSTUK 3

VERNIEUWING INSpraak EN PARTICIPATIE

In paragraaf 2.2 hebben wij enkele kanttekeningen geplaatst bij de tot op heden gehanteerde vormen van inspraak. Het is wenselijk dat de burger meer en eerder in de gelegenheid wordt gesteld om te reageren op gemeentelijke beleidsvoornemens. Daarnaast is het van belang dat gerichte informatie aan de betrokken burgers wordt verstrekt. Om te verzekeren dat inspraak eerder in het proces wordt opgepakt, dient bij het opstarten van procedures en processen op voorhand al aangegeven te worden hoe en wanneer aan belanghebbenden en belangstellenden de mogelijkheid van inspraak wordt geboden. Voor zover mogelijk dient bij elke zaak van enige importantie gekeken te worden of ook verder kan worden gegaan dan inspraak door burgers te laten meedenken over beleidsvoorstellen en eventuele alternatieven (interactieve beleidsvorming). In dit hoofdstuk zullen wij bezien met welke instrumenten dit doel nagestreefd kan worden.

3.1 De inspraakverordening.

De huidige inspraakverordening is een flexibele en globale raamregeling die het mogelijk maakt dat recht wordt gedaan aan de behoefte van insprekers en gemeentebestuur mede in relatie tot de aard, schaal en reikwijdte van het beleidsvoornemen waarop inspraak plaatsvindt. Het zwaartepunt ligt op grond van de verordening bij de door burgemeester en wethouders vast te stellen inspraakprocedure. Aldus wordt aan het begin van elk inspraakproces, al naar gelang de behoeften, de procedure vastgesteld. Bij het vaststellen van de inspraakprocedure moeten de termijnen, de wijze van informatieverstrekking en de bestuurlijke en financiële randvoorwaarden worden vastgesteld.

Inspraak waarover?

Op grond van de inspraakverordening dient in ieder geval inspraak verleend te worden op beleidsvoornemens betreffende:

- de voorbereiding of herziening van ruimtelijke plannen;
- de dorpsvernieuwing;
- de voorbereiding van het gemeentelijk milieubeleidsplan;
- de welzijnsvoorzieningen.

Het eerste genoemde punt - de voorbereiding of herziening van ruimtelijke plannen - geeft aan dat daarbij met name aan bestemmingsplannen moet worden gedacht. In de opsomming ontbreekt in ieder geval de inrichting van de woon- en leefomgeving. Juist op dat concrete niveau is er vaak behoefte bij burgers om mee te praten dan wel op plannen in te spreken. Het gaat dan onder andere om de herinrichting van bestaande buurten en wijken. Bij nieuwbouw ligt het zwaartepunt vooral bij de ruimtelijke invulling via het bestemmingsplan. Aanvullend kan er ook inspraak worden verleend op de civieltechnische uitwerking, c.q. het woonrijp maken van een wijk.

Gezien de toenemende behoefte van veel burgers om mee te denken en te praten over beleidsprocessen, zeker op het concrete niveau van de directe woon- en leefomgeving (o.a. bij de buurtaanpak), is het van belang om de inspraak van de burger procedureel goed te regelen. Daarbij moet in een startnotitie aan het begin van een beleidsproces duidelijk worden omschreven op welke wijze inspraak wordt verleend, de daarbij behorende termijnstelling en een omschrijving van de mate waarin en de voorwaarden waaronder ingezetenen en belanghebbende natuurlijke en rechtspersonen invloed op het beleidsvoornemen kunnen uitoefenen. Teneinde te bevorderen dat een inspraakprocedure goed wordt vastgelegd, zou bij het opstarten van een project of proces verlangd kunnen worden dat in een startnotitie een communicatieparagraaf wordt opgenomen met onder meer een vermelding van de inspraakprocedure.

Voorstel :

Bij het opstarten van een project of proces in een startnotitie een communicatieparagraaf opnemen, waarbij onder andere de inspraakprocedure wordt beschreven.

3.2. Het referendum en/of de interactieve beleidsenquête.

Het referendum is voor onze gemeente een geheel onbekend instrument.

Elders is wel gebleken dat het referendum als instrument nuttig kan zijn om de burger bij het bestuur te betrekken (hoge respons, besluit overeenkomstig uitslag referendum). Voorwaarde daarbij is dat het duidelijk is wat de gevolgen en de waarde van een te houden referendum zijn. Op grond van de huidige bepalingen in de Grondwet en de Gemeentewet hebben de gemeenten de mogelijkheid tot het houden van een raadplegend referendum over een te nemen of genomen besluit.

Waarover een referendum?

Waarover kan een referendum worden gehouden? In principe ten aanzien van alle voorgenomen besluiten van de gemeenteraad, voor zover niet vallend onder de in een vast te stellen referendumverordening genoemde uitzonderingsgronden. Naast specifieke uitzonderingsgronden (bv. besluiten in bezwaar- en beroepsprocedures en besluiten over individuele kwesties) moet in een verordening een algemene uitzonderingsgrond zijn opgenomen. Een dergelijke algemene uitzonderingsgrond kan als volgt luiden: "besluiten waarvan de raad van mening is dat er andere dringende redenen zijn om geen referendum te houden".

Daarmee wordt de raad voldoende beoordelingsvrijheid gegeven en aldus het primaat van de raad bevestigd. In een verordening kan bepaald worden, dat het initiatief voor het houden van een referendum zowel van de raad als van een nader te bepalen aantal kiesgerechtigden kan uitgaan.

De gemeente Opsterland vindt waarschijnlijk, dat het instrument "referendum" met de nodige terughoudendheid dient te worden toegepast. Immers initiatieven voor een regeling zijn niet genomen. Bij een referendum zal het moeten gaan om besluiten die veel burgers direct raken of tot grote maatschappelijke discussies aanleiding geven. Als voorbeeld noemen wij de verdubbeling van N 381 tussen Drachten en Oosterwolde.

Interactieve beleidsenquête als vorm van strategisch burgeronderzoek.

In plaats van het instrument referendum kan ook gebruik worden gemaakt van de zogeheten interactieve beleidsenquête. Hieronder dient te worden verstaan: een zich herhalend opinieonderzoek dat met behulp van het principe van hoor en wederhoor de interactie tussen overheid en burgers tot stand brengt. De burger wordt gedurende de ontwikkeling en uitvoering van een beleidsproces meerdere malen naar zijn mening gevraagd. De uitslagen van deze opiniepeilingen dienen vervolgens als voeding voor het beleidsproces. Gelijktijdig wordt via verschillende communicatiekanalen de burger uitgebreid bericht over het beleidsproces en over de uitslagen van de enquêtes zelf. Afhankelijk van het beleidsprobleem en de situatie herhaalt dit proces zich tijdens meerdere enquête ronden. Het instrument "interactieve beleidsenquête" leent zich vooral voor omvangrijke en gevoelige beleids- en besluitvormingsprocessen. Het is een intensieve vorm van burgerpeiling.

Aan de interactieve enquête is een aantal voordelen verbonden, zoals:

- de overheid weet welke gevoelens er onder de bevolking leven en kan beter op de heersende opinie inspelen ;
- positieve beeldvorming: de overheid laat blijken rekening te willen houden met de meningen van de burgers.
- burgers worden gestimuleerd over de zaak na te denken door het houden van enquêtes en de berichtgeving daarover.
- door de grote onderzoekspopulatie wordt relatief een groot gedeelte van de bevolking bereikt;

Dit instrument kan gedurende het gehele beleidsproces worden ingezet en geeft niet alleen inzicht in de opinie onder de bevolking, maar bevordert tevens de communicatie met de bevolking.

Voorstel :

Over te gaan tot het invoeren van het invoeren van een raadplegend referendum. Het gebruik van het instrument "interactieve beleidsenquête" bij omvangrijke, gevoelige beleidsprocessen overwegen bij de start van het beleidsproces.

3.3. Participatie tijdens het beleidsproces.

In dit kader zal vooral gekeken worden naar mogelijke vormen van overleg/afstemming om de burger eerder bij het beleidsproces te betrekken; de burger als gesprekspartner en coproducent van beleid. Gedacht kan worden aan vormen als: instellen van een panel/platform, cliëntenparticipatie, ronde tafelgesprekken, publiek debat en klankbordgroepen. In het beleidsproces worden de volgende fasen onderscheiden: beleidsvoorbereiding, vaststelling, uitvoering en evaluatie.

Van belang hierbij is dat bepaalde vormen van participatie continu gedurende het beleidsproces kunnen worden toegepast, bv. het raadplegen van een klankbordgroep. Andere vormen van participatie, zoals een werkconferentie of een publiek debat worden meestal maar eenmaal gedurende een proces gebruikt. De vormen van participatie onderscheiden zich onderling in de mate van beïnvloeding van de besluitvorming. Die mate van beïnvloeding varieert van het inspreken en meedenken/meepraten tot het meebepalen of geheel zelf beslissen. Voorts kan er sprake zijn van betrokkenheid bij de fase van uitvoering.

Participatie tijdens de fase van beleidsvoorbereiding.

Bij het betrekken van burgers en organisaties/instellingen bij de beleidsvoorbereiding moet in een vroeg stadium duidelijk worden wie er geraadpleegd worden en op welk moment in het proces. Het betrekken van burgers bij de beleidsvoorbereiding is pas goed mogelijk als de randvoorwaarden voor de beleidsvorming zijn aangegeven. Het bestuur geeft daartoe aan het begin van het proces ten behoeve van de aansturing de beleidskaders aan. De daarbij gekozen uitgangspunten moeten zodanig duidelijk zijn, dat de betrokken burgers zich bewust zijn van de afgrenzing van het proces en de speelruimte die geboden wordt. Hiermee wordt voorkomen, dat de burger te hoge verwachtingen van het geheel heeft. Overigens is bestuurlijk maatwerk daarbij op zijn plaats, hetgeen in een voorkomend geval kan betekenen, dat het beleidsproces vanuit een blanco situatie wordt gestart. Aangezien participatie een leerproces is, zowel voor de gemeentelijke organisatie zelf als voor de te betrekken burgers en organisaties, is het aan te bevelen in eerste instantie niet te kiezen voor een structurele status.

Voorstel:

bij de start van een beleidsproces een startnotitie opstellen, dat onder meer als beleidskader kan dienen ten behoeve van het totstandkomen van interactieve beleidsvorming.

Panel/klankbordgroep:

Bij participatie kan gedacht worden aan het instellen van een panel of klankbordgroep lopende een proces. De taak van een panel is het inbrengen van ideeën en suggesties bij de beleidsvorming en het toetsen van de uitwerking van het beleid. Een klankbordgroep heeft in overwegende mate een toetsende functie, waarbij ook sprake kan zijn van het inbrengen van beleidsalternatieven.

Een panel of klankbordgroep bestaat in de regel uit een selectie van vertegenwoordigers van de betrokken doelgroepen met daaraan desgewenst toegevoegd deskundigen en enkele belangstellende burgers. Aangezien de samenstelling van een panel afhankelijk is van het aan de orde zijnde onderwerp, kan daarvoor geen algemene formule worden gekozen. Panels of klankbordgroepen kunnen individueel per beleidsproces worden ingesteld. Een andere optie kan zijn het instellen van een vast panel voor een bepaald beleidsveld, b.v. voor het WMO beleid. Een Cliëntenpanel bestaat al op het terrein van sociale zaken.

Bij een in te stellen panel moet gestreefd worden naar een zo actief mogelijke bijdrage van de betrokkenen. Die activering kan bevorderd worden door methodes te kiezen die de deelnemers er toe dwingen om kleur te bekennen. Vaak komt dat uiteindelijk de kwaliteit van het product ten goede.

Voorstel:

1. bij het opstarten van beleidsprocessen aangeven of het wenselijk en haalbaar is een panel of klankbordgroep in te stellen; duidelijk daarbij aangeven de samenstelling en inhoudelijke taak van een panel/klankbordgroep.
2. nagaan of het voor bepaalde beleidsterreinen wenselijk is een vast panel of platform in te stellen.

Voor algemene aangelegenheden kan een overkoepelend orgaan van de Plaatselijke Belangenverenigingen benut worden. Door de gemeente en het Overkoepelend Orgaan Plaatselijke belangen kan een convenant gesloten, waarin samenwerkingsafspraken worden vastgelegd. Ten aanzien van de inhoud van de afspraken wordt verder ingegaan in hoofdstuk 4. De communicatie met de plaatselijke belangenverenigingen heeft als voordeel dat gebruik kan worden gemaakt van bestaande (overleg)structuren.

Participatie tijdens de vaststellingsfase.

Allereerst dient hier opgemerkt te worden, dat in te stellen panels in de meeste gevallen heel goed als klankbordgroep kunnen fungeren voordat definitieve voorstellen ter vaststelling aan de raad of B & W worden voorgelegd. Daarnaast kunnen de gebruikelijke inspraakbijeenkomsten worden gehouden met daaraan gekoppeld de mogelijkheid van het indienen van inspraakreacties. Inspraak kan ook zodanig georganiseerd worden, dat dit de vorm van een publiek debat krijgt, bijvoorbeeld aan de hand van stellingen en alternatieve oplossingen. Alsdan kan de inhoudelijke discussie bevorderd worden.

Daar waar in de eerdere fase het accent vooral bij de betrokken burger is gelegd, is tijdens deze fase de politiek nadrukkelijk aan zet. Toch zijn er nog mogelijkheden om de participatie te vergroten, onder andere door een hoorzitting door raadsvertegenwoordigers te laten houden, waarbij belanghebbenden hun zienswijze kunnen toelichten. Aan het begin van een dergelijke hoorzitting kan een inleiding worden gegeven over het onderwerp. Vervolgens kunnen de burgers hun standpunt naar voren brengen en kunnen de vertegenwoordigers richting burgers vragen stellen. Ten behoeve van het vergroten van het draagvlak en het verkrijgen van de grootst mogelijke objectiviteit, is het te overwegen om een onafhankelijke voorzitter de hoorzitting te laten leiden.

Voorstel:

- bij het beleidsproces tijdens de vaststellingsfase het accent van inspraak- en voorlichtingsbijeenkomsten waar mogelijk verschuiven naar het houden van een publiek debat.
- tijdens de vaststellingsfase hoorzittingen laten houden door de raadsvertegenwoordigers onder leiding van een onafhankelijke voorzitter.

Participatie in de fase van uitvoering en evaluatie.

Het gebeurt steeds vaker dat ook in de sfeer van uitvoering burgers of belangengroeperingen worden betrokken. Bij de uitvoering kan er voor gekozen worden om een beperkte groep personen mee te laten kijken of de uitvoering conform het vastgestelde beleid wordt uitgevoerd en of de gewenste effecten worden bereikt. Zo kan in het kader van de uitvoering van het Integrale Veiligheidsplan overwogen om een platform in te stellen met enkele personen uit de gemeente Opsterland.

Ook is het mogelijk, dat belangengroeperingen participeren in de uitvoering van beleid. Dat zou onder andere het geval kunnen zijn bij de uitvoering van het milieubeleid. In dat kader kunnen bij de uitvoering afspraken worden gemaakt met verschillende partijen, zoals de milieuorganisaties en de boerenorganisaties. Zo zal een gezamenlijke aanpak en het bevorderen van netwerken een kernpunt moeten zijn als het gaat om de Wet Maatschappelijke Ondersteuning.

Bij de evaluatie van het beleidsproces ligt het voor de hand, dat de eerder in het proces betrokken partijen daar een belangrijke rol in spelen. Vanuit die directe betrokkenheid kunnen die partijen zinvol bijdragen aan de evaluatie. Deze zogeheten ervaringsdeskundigen weten vaak het best heel goed wat succesfactoren zijn bij de uitvoering en waar het aan heeft geschort. Wel moet voorkomen worden, dat bij een evaluatie een te beperkte groep van personen wordt benaderd, anders ontstaat het risico van een te eenzijdige beeldvorming.

Voorstel:

ten tijde van de vaststelling van beleid aangeven op welke wijze de uitvoering en de evaluatie zal plaatsvinden en welke partijen daar bij worden betrokken.

HOOFDSTUK 4**DORPEN****4.1. Het structureren van relaties met de dorpen.**

In het kader van dit hoofdstuk is met name de communicatie met de dorpen van belang, alsmede de invloed die de dorpen op het gemeentelijk beleid kunnen uitoefenen. Bij communicatie moet in het bijzonder gedacht worden aan het opzetten van overlegstructuren met de dorpen, variërend van incidentele contacten tot structureel overleg over bepaalde aangelegenheden. Binnen onze gemeente is het voeren van overleg met de plaatselijke belangenverenigingen een onderdeel van het dorpenbezoek.

Sommige gemeenten kennen gekozen dorps- of wijkraden de adviesrecht hebben over aangelegenheden het dorp/de wijk betreffende. Ook is het mogelijk via het afsluiten van een convenant de uitvoering van taken over te dragen aan een vereniging van plaatselijk belang, bijvoorbeeld in de sfeer van het beheer van de openbare ruimte. Om dat te realiseren moeten zowel de gemeentelijke organisatie als de verenigingen van plaatselijk belang daarop verder ingesteld worden qua cultuur en infrastructuur.

Samenwerkingsafspraken tussen de gemeente en de vereniging Plaatselijk Belang kunnen in een convenant vastgelegd. Daarmee werd invulling gegeven aan de hierboven geschetste uitgangspunten met betrekking tot uniforme overlegstructuur en de representativiteit.

Belangrijke punten zijn uit een convenant kunnen zijn:

- dat niet het college overlegt met de vereniging van plaatselijk belang, maar de fractievertegenwoordigers uit de raad;
- in bijzondere situaties kan ad-hoc overleg met een plaatselijk belang worden gevoerd;
- de vereniging plaatselijk belang wordt voorafgaande aan zo'n ronde tafelgesprek in het dorp de agenda toegezonden; - binnen de gemeente wordt een contactambtenaar c.q. projectleider dorpen-participatie aangewezen; vanuit elk plaatselijk belang wordt een contactpersoon aangewezen die aanspreekpunt is voor de gemeente. De agenda wordt in gezamenlijk overleg opgemaakt.

4.2. Dorpenbezoek.

Het dorpenbezoek zal naar de mening van OpsterLanders bestaan uit twee onderdelen, namelijk een bijeenkomst met het bestuur van plaatselijk belang van het betreffende dorp en aansluitend een bewonersavond.

Het overleg tussen Plaatselijk Belang en de raadsvertegenwoordigers vindt thans in de dorpen zelf plaats. Dit biedt namelijk de mogelijkheid om eventuele probleemsituaties ter plekke te gaan bekijken en het past in de filosofie om als gemeente zo dicht mogelijk bij de burger te staan.

De ervaringen met het dorpenbezoek met het college van burgemeester en wethouders zijn in het algemeen positief. Uit de georganiseerde bijeenkomsten is veel informatie voor de op te zetten of lopende beleidsprocessen te halen. Aan de bewaking van de gemaakte afspraken kan nog wel wat worden verbeterd.

In de voorgestelde nieuwe opzet dat raadsvertegenwoordigers op bezoek gaan bij de dorpen wordt bereikt dat het rechtstreekse contact met de burgers tot stand komt. Het houden van deze bijeenkomsten past binnen de gedachte om de afstand tussen burger en bestuur te verkleinen. De raad geeft tevens vorm aan de opdracht om aan zijn vertegenwoordigende functie inhoud te geven.

Voorstel:

Het dorpenbezoek wijzigen in die zin dat het overleg met de plaatselijke belangen plaatsvindt door vertegenwoordigers van de gemeenteraad. Aansluitend aan deze besprekingen wordt een bewonersavond gehouden.

4.3. Betrekken van dorpen bij beleidsvorming.

Allereerst kan hier worden opgemerkt, dat via het reguliere overleg met de plaatselijke belangen en het dorpenbezoek de nodige afstemming plaatsvindt over zaken die in voorbereiding zijn.

Toch kan bij belangrijke beleidsprocessen meer aandacht besteed worden aan de inbreng van het dorp. Verschillende manieren staan daarvoor open. Het meest logisch is het om aan te sluiten bij ingestelde participatievormen.

Zo zou een vertegenwoordiger van een vereniging van plaatselijk belang in een panel of klankbordgroep (zie paragraaf 3.3.) zitting kunnen nemen, eventueel tezamen met belanghebbende burgers uit het dorp. Daarnaast kunnen vertegenwoordigers van het verenigingsleven in het dorp betrokken worden bij het beleidsproces. Het doel is ook, dat de vertegenwoordigers van het verenigingsleven volwaardig mee kunnen praten in het beleidsproces. Nog liever zouden wij zien, dat de plaatselijke belangen breder worden vertegenwoordigd met mensen uit het plaatselijk verenigingsleven.

Wanneer gekozen wordt voor interactieve beleidsvorming door middel van het instellen van panels of klankbordgroepen, dan is het logisch daar zoveel mogelijk bij aan te sluiten als het gaat om het betrekken van dorpen bij het beleidsproces. Wanneer niet voor een dergelijke vorm van participatie wordt gekozen, dan zou schriftelijk advies gevraagd moeten worden aan een vereniging van plaatselijk belang, daar waar het beleidsmatige zaken van het dorp betreft.

Voorstel:

Ten aanzien van het betrekken van de dorpen bij de beleidsvorming aansluiten bij de op te zetten participatievormen zoals panels/klankbordgroepen; daar waar dergelijke participatievormen niet aan de orde zijn, schriftelijk advies vragen aan de betreffende plaatselijke dorpsbelangen inclusief vertegenwoordigers van het verenigingsleven, alvorens beleidsvoorstellen die het dorp betreffen het besluitvormingsproces ingaan.

4.4. Dorpsaanpak.

De dorpsaanpak of dorps gericht werken zal door OpsterLanders worden aangedragen voor opname in het collegeprogramma voor de periode 2006-2010 en is één van de instrumenten om de betrokkenheid van de burgers te vergroten. De dorpsaanpak kan worden gedefinieerd als de continue zorg van bewoners, overheden, corporaties, instellingen en bedrijven, dat het dorp in goede conditie blijft voor de maatschappelijke activiteiten die er dienen plaats te vinden.

Kenmerkend voor de dorpsaanpak is dat er een grotere verantwoordelijkheid wordt gelegd bij de burger voor het bevorderen en instandhouden van een sociaal veilige woon- en leefomgeving. Van belang daarbij is, dat de gemeente in financieel en organisatorisch opzicht de noodzakelijke randvoorwaarden schept. Wij zijn voorstander om te gaan werken met pilot-projecten. Daar waar een vereniging plaatselijk belang gaat functioneren zoals hier wordt voorgesteld is het overbodig een dorpspanel in te stellen. Een dorpsbelang en dorpspanel kunnen dan beter worden geïntegreerd, vinden wij. De uitwerking van de gedachte van een dorpspanel is als bijlage bij deze discussienota meegenomen.

De doelstelling van de dorpsaanpak kan als volgt geformuleerd:

“het realiseren, respectievelijk bevorderen van de participatie van het dorp bij:

- fysiek-technisch beheer (onderhouden van groenvoorzieningen, woningen, e.d.);
- ruimtelijk-functioneel beheer (indeling van de openbare ruimte en de afstemming van de voorzieningen op de bewoners en de gebruikers);
- sociaal beheer (het positief beïnvloeden van het leefklimaat in het dorp);
- financieel beheer (de aanwending van de dorpsbudgetten).”

Organisatorische opzet:

Bij het opzetten van de dorpsaanpak bestaan er qua organisatie verschillende mogelijkheden. Het is niet zo dat er voor de organisatie een blauwdruk aanwezig is die op elke situatie is toegesneden. Ook bij de dorpsaanpak is bestuurlijk maatwerk vereist, waarbij aan de volgende aspecten moet worden gedacht:

- Hoe is het dorp georganiseerd en in hoeverre is er behoefte om het beheer van het dorp geheel of gedeeltelijk zelf te regelen?
- Is er in het dorp wel of niet sprake van samenhang en betrokkenheid?
- Hoe worden de contacten met de gemeente op bestuurlijk en ambtelijk niveau gelegd?
- Welke instellingen, bedrijven en organisaties worden er bij het dorpsbeheer betrokken?
- Hoe wordt de dorpsaanpak gefaciliteerd en welke middelen zijn beschikbaar? Daarbij kan het principe “niet meer maar anders” in beeld komen.

Criteria voor de evaluatie van een pilot-project.

Vanuit de pilot kan een algemene methodiek voor de gehele gemeente worden ontwikkeld met ruimte voor bestuurlijk maatwerk per dorp. Aan het ontwikkelen van een methodiek zal een evaluatie van de pilot voorafgaan. De vraag is waar de pilot op dient te worden afgerekend. De volgende criteria kunnen daarbij worden gehanteerd:

- Is er sprake van een grotere participatie bij het beheer van de openbare ruimte?
- Is de betrokkenheid van de bewoners met het dorp vergroot?
- Is er sprake van een verbetering van het leefklimaat?

Op voorhand is het lastig aan te geven hoe het meten van die criteria plaats gaat vinden. In ieder geval zal gekeken kunnen worden naar objectief bepaalde resultaten. Daaraan kan de eigen beleving c.q. de beleving van het college van burgemeester en wethouders worden toegevoegd. Ook kan ervoor gekozen worden om een enquête in het dorp uit te zetten. Het is namelijk erg belangrijk dit te bezien door de bril van “de Opsterlander.”

Aandachtspunten voor de mogelijke uitwerking van de dorpsaanpak in onze gemeente:

Bij een mogelijke uitwerking van de dorpsaanpak in onze gemeente kunnen een aantal aandachtspunten worden gesignaleerd, te weten:

- sluit daar waar mogelijk aan bij de plaatselijke behoefte en mogelijkheden;
- zorg vooraf voor een goede afkadering en afspraken als het gaat om organisatie, bevoegdheden en middelen;
- houdt rekening met ontwikkelingen die het gehele dorp aangaan en mogelijk als katalysator voor het proces kunnen fungeren (vb. planontwikkeling herinrichting de dorpen);
- doe in die dorpen waar het dorpsbeheer wordt opgestart een leefbaarheidsonderzoek aan het begin van het proces; de dorpspiegels kunnen daarbij worden gebruikt ;
- zorg per dorp voor een ambtelijk contactpersoon;

Voorstel:

De dorpsaanpak in de dorpen van Opsterland te realiseren zoals is vermeld en het is aan te bevelen te beginnen met enkele pilot-projecten. Bij het invoeren van de dorpsaanpak de hierboven aangegeven criteria hanteren; bij de mogelijke uitwerking van de dorpsaanpak rekening houden met de geschetste aandachtspunten.

HOOFDSTUK 5

IMPLEMENTATIE IN DE GEMEENTE OPSTERLAND.

Bestuurlijke vernieuwing vraagt om een andere invulling van het werk en van het politieke denken. Het accent verschuift meer van inhoud naar proces. Het beleid wordt niet bij uitstek bepaald door bestuur en ambtelijk apparaat, maar in sterkere mate door de betrokken burgers en organisaties. De raad houdt natuurlijk wel zijn eindverantwoordelijkheid.

Twee elementen vragen om een nadere toelichting, te weten:

De positie van raad en college bij participatie.

Het werken met en in een projectorganisatie.

Voorlichting, vorming en opleiding.

De rol van de ambtenaar in dit proces vraagt uiteraard ook om aandacht. Wij vinden dit een verantwoordelijkheid van de algemeen directeur/ gemeentesecretaris van Opsterland. Deze functionaris zal zeker aandacht besteden aan de vorming en opleiding van ambtenaren.

5.1. De positie van de raad en college bij participatie.

Bij interactieve beleidsvorming wordt nog wel eens de vraag opgeworpen of het primaat van de raad niet wordt aangetast. Verwezen wordt dan naar het feit, dat de raad moeilijk voorstellen die interactief tot stand zijn gekomen, naast zich neer kan leggen. Door te kiezen voor een andere werkwijze, waarbij de raad vroeg in het beleidsproces mede de kaders bepaalt, kan voorkomen worden dat de positie van de raad wordt uitgehold. Feitelijk dient de raad de wijze waarop een beleidsproces vorm wordt gegeven en de randvoorwaarden die daarbij gelden, mede te bepalen.

Dit kan bijvoorbeeld door het voorstel om een beleidsproces in gang te zetten (bestuursopdracht) te bespreken met de raadsfracties. Bij grootschalige aangelegenheden kan overwogen worden een bestuursopdracht formeel door de raad te laten bekrachtigen. Op die manier kan de raad invloed houden op inhoud en proces.

Op het moment dat de met participatie tot stand gekomen beleidsvoorstellen rijp zijn voor de besluitvorming door de raad, is de ruimte voor de politiek vaak beperkt om af te wijken. Een bestuur dat immers afwijkt van voorstellen die in nauwe samenspraak met burgers tot stand zijn gekomen, moet daarvoor wel heel goede motieven hebben. Anders zullen burgers en organisaties al gauw teleurgesteld afhaken.

Het college van burgemeester en wethouders krijgt ook een andere rol in het interactieve beleidsproces. Meer dan vroeger dient het college vooraf met de raad te communiceren over de voorgestane aanpak op een bepaald terrein.

5.2. Het werken in een projectorganisatie.

Vaak maakt men bij de invoering van de bestuurlijke vernieuwing gebruik van een projectorganisatie.

Bij het opzetten van een projectorganisatie dient de structuur en taakverdeling tussen de betrokkenen helder te zijn. Om hierbij behulpzaam te zijn wordt vaak gekozen voor een stuurgroep, projectgroep en één of meer werkgroepen. Voorkomen moet worden dat de betrokkenen een verkeerde verwachting van het geheel krijgen. Iemand die deel uitmaakt van een werkgroep, heeft minder invloed op het eindresultaat dan een lid van de project- of stuurgroep. Ook is het van belang, dat de duur en de betrokkenheid in een projectorganisatie helder worden gemaakt, voordat daadwerkelijk wordt begonnen.

Het kan zinvol zijn om bij aanvang van een project een startbijeenkomst te organiseren, waarin uitleg over de opzet van het project en de taak, bevoegdheden en inbreng van de verschillende partijen kan worden gegeven. Alsdan kunnen misverstanden en te hoge verwachtingen worden voorkomen. Vaak is het wenselijk om hierbij een externe deskundige te betrekken.

Tijdens zo'n startbijeenkomst kan er ook ruimte worden geboden voor een gedachtewisseling.

BIJLAGEN

1. een uitwerking van de participatieverordening met toelichting
2. een uitwerking van de instelling van dorpspanels.

BIJLAGE I:

De raad van de gemeente Opsterland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van .....

gehoord de bevindingen van de raadscommissie .....

gelet op de artikelen 150 en 170 van de Gemeentewet;

gelet op artikel 6A Wet op de Ruimtelijke Ordening;

BESLUIT: I.

Vast te stellen de volgende:

Verordening regelende de procedures op het gebied van burgerparticipatie in de gemeente Opsterland 2006

HOOFDSTUK 1.**BEGRIPSOMSCHRIJVINGEN****Artikel 1. Begripsbepaling**

In deze verordening wordt verstaan onder:

- a. interactieve beleidsontwikkeling: een proces waarbij de ontwikkeling van (nieuw) gemeentelijk beleid wordt georganiseerd in samenwerking met betrokken burgers;
- b. interactieprocedure: de wijze waarop de interactieve beleidsontwikkeling gestalte wordt gegeven;
- c. doelgroepen: degenen die kunnen deelnemen aan interactieve beleidsontwikkeling, zijnde ingezetenen en in de gemeente een belang hebbende natuurlijke en rechtspersonen;
- d. interactiemoment: het deelproces binnen de beleidscyclus waarop interactieve beleidsontwikkeling van toepassing kan zijn;
- e. burgerinitiatiefvoorstel: een voorstel van een initiatiefgerechtigde ter plaatsing op de agenda van de vergadering van de raad;
- f. inspraak: het ten aanzien van gemeentelijke beleidsvoornemens kenbaar maken van een zienswijze en daarover van gedachten wisselen;
- g. inspraakprocedure: de wijze waarop de inspraak gestalte wordt gegeven;
- h. beleidsvoornemens: het voornemen van burgemeester en wethouders om een besluit te nemen. Daaronder wordt ook begrepen het voornemen van burgemeester en wethouders om een voorstel te doen aan de gemeenteraad;
- i. college: het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Opsterland.

HOOFDSTUK 2.**INTERACTIEVE BELEIDSONTWIKKELING****Artikel 2.1. Object van interactieve beleidsontwikkeling**

1. Interactieve beleidsontwikkeling wordt toegepast op:
  - a. de voorbereiding of de herziening van structuurplannen;
  - b. de dorpsvernieuwing (stedenbouwkundig, sociaal, economisch cultureel, milieuhygiënische verbetering);
  - c. de ontwikkeling op het gebied van verkeersbeleid, de aansluiting op provinciaal en hoofdwegennet, de herinrichting van wegen, de invoering van 30 km-zones, dorps gericht parkeerbeleid en de aanleg van grote parkeervoorzieningen;
  - d. de ontwikkeling van integraal veiligheidsbeleid;
  - e. de ontwikkelingen van sport- en recreatievoorzieningen;
  - f. sociaal-cultureel en maatschappelijk welzijnsbeleid;
  - g. kunst- en cultuurbeleid;
  - h. minderhedenbeleid;
  - i. jeugd- en jongerenwerk;
  - j. onderwijs, te weten vernieuwing en brede school, en educatie, te weten volwassenen, tweede kans onderwijs en cursorisch ;
  - k. de ontwikkeling op het terrein van de wet maatschappelijke ondersteuning.
2. Interactieve beleidsontwikkeling wordt niet toegepast:
  - a. ten aanzien van ondergeschikte herzieningen van een eerder vastgesteld beleidsvoornemen;
  - b. indien inspraak bij of krachtens de wet is uitgesloten;
  - c. indien sprake is van uitvoering van regelingen van hogere overheden waarbij van enige beleidsvrijheid geen sprake is.

Artikel 2.2. Interactieprocedure

Op de in deze verordening bedoelde interactieprocedure is afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van overeenkomstige toepassing.

Artikel 2.3. Interactiemoment

1. Interactieve beleidsontwikkeling wordt toegepast op één of meer interactiemomenten.
2. De volgende interactiemomenten worden onderscheiden:
  - gezamenlijke visievorming, betreffende een probleemanalyse en een verkenning van oplossingsrichtingen;
  - consultatie op hoofdlijnen, betreffende consultatie van doelgroepen over de voor- en nadelen van oplossingsrichtingen;
  - consultatie op varianten, betreffende consultatie van doelgroepen over de voor- en nadelen van in één of meer varianten uitgewerkte oplossingsrichtingen.
  - inspraak als bedoeld in artikel 1 van deze verordening.

Artikel 2.4. Procedurebesluit interactieve beleidsontwikkeling

1. Burgemeester en wethouders stellen voor elk beleidsterrein, waarop interactieve beleidsontwikkeling wordt toegepast, een interactieprocedure vast.
2. De interactieprocedure wordt geregeld in een procesplan en omvat:
  - a. de onderwerpen die aan de orde worden gesteld;
  - b. de wijze waarop het proces van interactieve beleidsontwikkeling wordt vormgegeven inclusief communicatieparagraaf;
  - c. welke doelgroepen in de gelegenheid worden gesteld deel te nemen aan de interactieve beleidsontwikkeling;
  - d. de wijze waarop de doelgroepen in de gelegenheid worden gesteld deel te nemen aan de interactieve beleidsontwikkeling;
  - e. de wijze waarop de besluitvorming plaatsvindt;
  - f. een overzicht van activiteiten, waaruit het proces van interactieve beleidsontwikkeling bestaat;
  - g. op welk interactiemoment of welke interactiemomenten de interactieve beleidsontwikkeling betrekking heeft en een omschrijving hiervan;
  - h. de wijze waarop inspraak wordt verleend, overeenkomstig het bepaalde in hoofdstuk 4 van deze verordening;
  - i. een termijnstelling en tijdsplanning;
  - j. een omschrijving van de projectorganisatie;
  - k. een omschrijving van de beoogde resultaten;
  - l. een omschrijving van de financiële voorwaarden (voor zover mogelijk);
  - m. een omschrijving van de mate waarin en de voorwaarden waaronder de ingevolge sub c. genoemden invloed op het beleidsterrein kunnen uitoefenen.
  - n. De wijze waarop evaluatie van de procedure plaatsvindt.

Artikel 2.5. Uitzonderingen

Burgemeester en wethouders kunnen de interactieprocedure wijzigen in die gevallen waarin het beleidsterrein zulks vereist. Zij geven hiervan kennis overeenkomstig het gestelde in artikel 3:42 van de Algemene wet bestuursrecht.

Artikel 2.6. Eindverslag

1. Ter afronding van interactieve beleidsontwikkeling maken burgemeester en wethouders een eindverslag op. Zij kunnen hiertoe een format ontwikkelen.
2. Het eindverslag bevat in ieder geval:
  - a. een overzicht van de gevolgde procedure;
  - b. een zakelijke weergave van de zienswijzen die naar voren zijn gebracht;
  - c. een reactie op deze zienswijzen waarbij met redenen omkleed wordt aangegeven op welke punten al dan niet tot aanpassing van het beleidsvoornemen zou kunnen worden overgegaan.
3. Het procesverloop, de doelgroepen en de resultaten van het proces dienen tot aan het moment van de uiteindelijke besluitvorming zichtbaar te blijven.
4. Burgemeester en wethouders brengen het eindverslag onmiddellijk ter kennis van de gemeenteraad, en zenden dit verslag aan de betrokken doelgroepen en andere belanghebbenden die daarom verzoeken.

HOOFDSTUK 3.**BURGERINITIATIEF****Artikel 3.1. Initiatiefvoorstel**

1. De raad plaatst een burgerinitiatiefvoorstel op de agenda van zijn vergadering indien daartoe door een initiatiefgerechtigde een geldig verzoek is ingediend.
2. Ongeldig is het verzoek dat:
  - a. niet door ten minste een aantal van 50 van de initiatiefgerechtigden in Opsterland wordt ondersteund;
  - b. een onderwerp als bedoeld in artikel 3.3. bevat, of
  - c. niet voldoet aan de voorwaarden, gesteld in artikel 3.4.

Artikel 3.2. Initiatiefgerechtigden

1. Initiatiefgerechtigd zijn degenen die kiesgerechtigd zijn voor de verkiezing van de leden van de gemeenteraad.
2. Voor de beoordeling of aan de vereisten voor initiatiefgerechtigdheid is voldaan, is de toestand op de dag van indiening van het verzoek bepalend.

Artikel 3.3. Uitzonderingen

Een burgerinitiatiefvoorstel houdt niet in:

- a. een onderwerp dat niet behoort tot de bevoegdheid van de raad;
- b. een vraag over het gemeentelijk beleid;
- c. een klacht in de zin van hoofdstuk 9 van de Algemene wet bestuursrecht over een gedraging van het gemeentebestuur;
- d. een bezwaar in de zin van hoofdstuk 7 van de Algemene wet bestuursrecht tegen een besluit van het gemeentebestuur;
- e. een onderwerp waarover tijdens de raadsperiode waarin indiening van het voorstel plaatsvindt door de raad een besluit is genomen;
- f. bij wet opgenomen uitzondering naar analogie van de Tijdelijke referendumwet.

Artikel 3.4. Indiening burgerinitiatiefvoorstel

1. Het verzoek ter plaatsing van een burgerinitiatiefvoorstel op de agenda van de vergadering van de raad wordt schriftelijk ingediend bij de burgemeester.
2. Het verzoek bevat ten minste:
  - a. een nauwkeurige omschrijving van het burgerinitiatiefvoorstel;
  - b. een toelichting op het burgerinitiatiefvoorstel;
  - c. de achternaam, de voornamen, het adres, de geboortedatum en de handtekening van de verzoeker en zijn plaatsvervanger, en
  - d. een lijst met de voornamen, achternamen, adressen, geboortedata en handtekeningen van de initiatiefgerechtigden die het verzoek ondersteunen.
3. Voor de indiening van het verzoek wordt gebruik gemaakt van de in bijlage I en bijlage II van deze verordening opgenomen formulieren.

Artikel 3.5. Afhandeling

1. De agendacommissie beslist in de eerstvolgende vergadering na de datum van indiening van het verzoek of het burgerinitiatiefvoorstel op de agenda van de vergadering van de raad wordt geplaatst, met dien verstande dat ten minste twee weken is gelegen tussen de dag van indiening van het verzoek en de dag van de vergadering waarin op het verzoek wordt beslist.
2. Indien de agendacommissie het verzoek afwijst wegens strijd met artikel 3.3., onder a, kan de commissie het voorstel doorzenden aan burgemeester en wethouders.
3. Indien de agendacommissie het verzoek toewijst, dan agendeert hij het burgerinitiatiefvoorstel voor de eerstvolgende vergadering van de raad.
4. De griffier nodigt de verzoeker schriftelijk uit voor de vergadering waarvoor het burgerinitiatiefvoorstel is geagendeerd. De verzoeker of zijn plaatsvervanger heeft tijdens deze vergadering de gelegenheid om zijn burgerinitiatiefvoorstel mondeling toe te lichten.
5. Zo spoedig mogelijk nadat de raad over het burgerinitiatiefvoorstel een besluit heeft genomen wordt dit besluit bekendgemaakt door kennisgeving van het besluit of van de zakelijke inhoud ervan in een van overheidswege uitgegeven blad of een dag-, nieuws- of huis-aan-huisblad, dan wel op een andere geschikte wijze.
6. Tegelijkertijd met de bekendmaking wordt van het besluit mededeling gedaan aan verzoeker.

HOOFDSTUK 4.**INSPRAAK****Artikel 4.1. Object van inspraak**

1. Inspraak is in beginsel mogelijk op alle terreinen van gemeentelijk bestuur.
2. In elk geval wordt inspraak verleend op beleidsvoornemens betreffende:
  - a. de voorbereiding van ruimtelijke plannen of de herziening daarvan, zoals structuur-, bestemmings-, uitwerkings- en wijzigingsplannen, dan wel bij de voorbereiding van toepassing van artikel 19 eerste lid;
  - b. de dorps vernieuwing (stelselmatige inspanning zowel op stedenbouwkundig als op sociaal, economisch, cultureel en milieuhygiënisch gebied, gericht op behoud, herstel, verbetering, herindeling of sanering van bebouwde gedeelten van het gemeentelijk grondgebied);
  - c. de verkeersplannen;
  - d. de plannen tot herinrichting van wegen tot aanleg van grote parkeervoorzieningen;
  - e. de plannen tot aanleg van speelterreinen en groenvoorzieningen;
  - f. de plannen, programma's en verordeningen op het terrein van sociaal-cultureel en maatschappelijk welzijn en op het terrein van de wet maatschappelijke ondersteuning;
  - g. de plannen en programma's op het terrein van het minderhedenbeleid en/of op die beleidsterreinen waarbij minderheden in belangrijke mate betrokken zijn.
3. Geen inspraak wordt verleend:
  - a. ten aanzien van ondergeschikte herzieningen van een eerder vastgesteld beleidsvoornemen;
  - b. indien inspraak bij of krachtens de wet is uitgesloten;
  - c. indien sprake is van uitvoering van regelingen van hogere overheden waarbij van enige beleidsvrijheid geen sprake is;
  - d. indien overeenkomstig het bepaalde in hoofdstuk 2 van deze verordening een proces van interactieve beleidsontwikkeling wordt toegepast.

Artikel 4.2. Subject van inspraak

Inspraak wordt verleend aan ingezetenen en in de gemeente een belang hebbende natuurlijke en rechtspersonen.

Artikel 4.3. Inspraakprocedure

Op de in deze verordening bedoelde inspraakprocedure is afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van overeenkomstige toepassing.

Artikel 4.4. Procedurebesluit inspraak

1. Burgemeester en wethouders stellen voor elk beleidsvoornemen, waarop inspraak wordt verleend, een inspraakprocedure vast.
2. De inspraakprocedure wordt vastgelegd in een procesplan en omvat:
  - a. de wijze waarop inspraak wordt verleend;
  - b. de onderwerpen die aan de orde worden gesteld;
  - c. een overzicht van activiteiten, waaruit de inspraakprocedure bestaat;
  - d. een termijnstelling en tijdsplanning;
  - e. een omschrijving van de mate waarin en de voorwaarden waaronder de in artikel 4.2. genoemden invloed op het beleidsvoornemen kunnen uitoefenen;
  - f. indien er sprake is van de toepassing van artikel 19 lid 1 juncto 6A WRO wordt het beleidsvoornemen gedurende vier weken ter inzage gelegd. Burgemeester en wethouders kunnen bepalen dat gedurende deze termijn een bijeenkomst wordt gehouden waarin het beleidsvoornemen wordt toegelicht en de mogelijkheid wordt geboden mondeling zienswijzen kenbaar te maken.

Artikel 4.5. Uitzonderingen

Burgemeester en wethouders kunnen de inspraakprocedure wijzigen in die gevallen waarin de vaststelling van het beleidsvoornemen zulks vereist. Zij geven hiervan kennis overeenkomstig het gestelde in artikel 3:42 van de Algemene wet bestuursrecht.

Artikel 4.6. Eindverslag

1. Ter afronding van de inspraak maken burgemeester en wethouders een eindverslag op.
2. Het eindverslag bevat in ieder geval:
  - a. een overzicht van de gevolgde procedure;
  - b. een weergave van de zienswijzen die tijdens de inspraak mondeling of schriftelijk naar voren zijn gebracht;
  - c. een reactie op deze zienswijzen waarbij met redenen omkleed wordt aangegeven op welke punten al dan niet tot aanpassing van het beleidsvoornemen zou kunnen worden overgegaan.
3. De inspraakresultaten dienen tot aan het moment van de uiteindelijke besluitvorming zichtbaar te blijven.
4. Burgemeester en wethouders brengen het eindverslag onmiddellijk ter kennis van de gemeenteraad, en zenden dit verslag aan degenen die hebben ingesproken en andere belanghebbenden die daarom verzoeken.
5. In afwijking van lid 4 wordt het eindverslag bij toepassing van artikel 19 lid 1 juncto 6A WRO ter kennis gebracht aan de functionele raadscommissie. Indien een dergelijke commissie niet is ingesteld geldt het bepaalde in lid 4.

HOOFDSTUK 5.**SLOTBEPALINGEN****Artikel 5.1. Verslaglegging**

1. De burgemeester brengt over elk jaar een verslag uit over de werking van deze verordening en het recht van burgerparticipatie in de praktijk.
2. Bedoeld verslag kan worden opgenomen in het Burgerjaarverslag ex artikel 170, lid 2 Gemeentewet.

Artikel 5.2. Beklagerecht

1. Ingezetenen en in de gemeente een belang hebbende natuurlijke en rechtspersonen kunnen over de wijze van uitvoering van deze verordening, de interactieprocedure en de inspraakprocedure bij burgemeester en wethouders een schriftelijke klacht indienen.
2. Een klacht over interactieve beleidsontwikkeling of inspraak dient uiterlijk twee weken na afloop van de interactieprocedure of de inspraakprocedure te worden ingediend.
3. Een klacht, gericht tegen het niet toepassen van interactieve beleidsontwikkeling of het niet verlenen van inspraak op een beleidsvoornemen, dient te worden ingediend uiterlijk twee weken na het moment waarop de klager redelijkerwijs kan weten dat hiervan sprake is.
4. Burgemeester en wethouders beslissen binnen vier weken na ontvangst van het klaagschrift omtrent de ingediende klacht. Zij kunnen deze termijn met ten hoogste vier weken verdagen.
5. Burgemeester en wethouders brengen de beslissing over het klaagschrift onmiddellijk ter kennis van de klager en de Gemeenteraad.

Artikel 5.3. Uitleg verordening

In de gevallen waarin deze verordening niet voorziet of bij twijfel over de toepassing van de verordening, beslist de burgemeester.

Artikel 5.4. Overgangsbepaling

Ten aanzien van het nemen van besluiten op een aanvraag om vrijstelling ingevolge artikel 19 eerste lid WRO die is ingediend voor de datum van inwerkingtreding van de desbetreffende bepalingen van deze wet, blijft het recht zoals het gold voor het tijdstip van toepassing tot het tijdstip waarop het betrokken besluit onherroepelijk is geworden.

Artikel 5.5. Citeertitel

Deze verordening kan worden aangehaald als "Verordening burgerparticipatie gemeente Opsterland 2006".

Artikel 5.6. Inwerkingtreding

1. Deze verordening treedt in werking met ingang van de achtste dag na die waarop bekendmaking heeft plaatsgevonden.
2. Op dat tijdstip vervalt de Algemene inspraakverordening gemeente Opsterland vastgesteld bij raadsbesluit van .....

BESLUIT: II.

Het in het Reglement van Orde voor de vergaderingen van de gemeenteraad gereserveerde artikel .... in te vullen overeenkomstig bijgevoegd ontwerp.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Opsterland, gehouden op 2006

de griffier, de voorzitter,

K.Feenstra S.Heldoorn

3. Artikelsgewijs toelichting

HOOFDSTUK 1.

INLEIDENDE BEPALINGEN

Artikel 1. Begripsbepaling

In deze bepaling is gekozen de term “burgerinitiatiefvoorstel” te hanteren voor de aanduiding van het voorstel dat door een burger bij de gemeenteraad kan worden ingediend.

Voor de definitie van het begrip “interactieve beleidsontwikkeling” is gekozen voor de definitie van Van Woerkum (Van Woerkum, 1997).

Er zijn veel omschrijvingen van het begrip “inspraak”. Met de in dit artikel opgenomen formulering is aangesloten bij de tekst van artikel 150 van de Gemeentewet. Inspraak is een onderdeel van de voorbereiding en uitvoering van het gemeentelijk beleid en heeft een tweeledig doel. Enerzijds wordt aan belanghebbenden de mogelijkheid geboden om hun mening omtrent concrete beleidsvoornemens kenbaar te maken. Anderzijds biedt het de gemeenteraad een belangrijk hulpmiddel in het kader van de noodzakelijke belangenafweging.

HOOFDSTUK 2.

INTERACTIEVE BELEIDSONTWIKKELING

Artikel 2.1. Object van interactieve beleidsontwikkeling

In deze bepaling is vastgelegd op welke beleidsterreinen interactieve beleidsontwikkeling moet worden toegepast. Hierbij is het van belang een afstemming te laten plaatsvinden met artikel 4.1. inzake inspraak. Een proces van interactieve beleidsontwikkeling kost veel tijd / geld en kan ook een inspraakprocedure bevatten (zie toelichting artikel 2.4, sub h). In vergelijking met interactieve beleidsontwikkeling heeft een inspraakprocedure een beperktere omvang. Inspraak kan dan ook eenvoudiger en sneller worden toegepast.

De gemeenteraad dient een keuze te maken uit de onderwerpen die in aanmerking komen voor interactieve beleidsontwikkeling (en daarmee eventueel ook inspraak) en onderwerpen die alleen in aanmerking komen voor inspraak. In de voorliggende verordening zijn de uitgangspunten van de huidige gemeentelijke inspraakverordening gehanteerd.

Deze uitgangspunten leiden tot de volgende verdeling:

Beleidssterrein:	IAB	Inspraak
1. de voorbereiding van ruimtelijke plannen of de herziening daarvan, zoals structuur-, bestemmings-, uitwerkings- en wijzigingsplannen, dan wel bij de voorbereiding van toepassing van artikel 19 eerste lid	Soms	Ja
2. De stedelijke vernieuwing (stedenbouwkundig, sociaal, economisch cultureel, milieuhygiënische verbetering, gericht op behoud, herstel, verbetering, herindeling of sanering van bebouwde gedeelten van het gemeentelijk grondgebied)	Ja	Ja
3. De ontwikkeling van verkeersbeleid	Ja	
4. De ontwikkeling van integraal veiligheidsbeleid	Ja	
5. De ontwikkeling van omvangrijke sport- en recreatievoorziening	Ja	
6. De ontwikkeling van plannen, programma's en verordeningen op het terrein van sociaal-cultureel en maatschappelijk welzijnsbeleid en op het terrein van de Wet Maatschappelijke Ontwikkeling	Ja	Ja
7. Kunst- en cultuurbeleid	Ja	
8. De ontwikkeling van plannen en programma's op het terrein van het minderhedenbeleid en/of op die beleidsterreinen waarbij minderheden in belangrijke mate betrokken zijn	Ja	Ja
9. Jeugd- en jongerenwerk	Ja	
10. Onderwijs, te weten vernieuwing en brede school, en educatie, te weten volwassenen, tweede kans onderwijs en cursorisch	Ja	
11. De ontwikkeling van verkeersplannen	Ja	Ja
12. De ontwikkeling van plannen tot herinrichting van wegen tot aanleg van grote parkeervoorzieningen	Ja	Ja
13. De ontwikkeling van plannen tot aanleg van speelterreinen en groenvoorzieningen	Ja	Ja

Artikel 2.2. Interactieprocedure

Op bijvoorbeeld de terinzagelegging, kan zonder problemen de procedure van afdeling 3.4 Algemene wet bestuursrecht (Awb) worden toegepast. Hierin zijn reeds bepalingen opgenomen met betrekking tot de periode waarin het beleidsonderwerp ter inzage wordt gelegd, hoe de terinzagelegging ter kennis van het publiek wordt gebracht en wat in de bekendmaking moet worden gemeld. Afwijkend van de Awb regelt artikel 2.4. dat degene die zijn zienswijzen naar voren brengt in de gelegenheid wordt gesteld daarover met het bestuursorgaan van gedachten te wisselen. Ook het opnemen van een regeling die de invloed van de doelgroepen beziet in het procedurebesluit, als bedoeld in 2.4., vormt een aanvulling op afdeling 3.4 Awb.

Artikel 2.3. Interactiemoment

Een beleidsproces is te omschrijven als het dynamisch verloop van handelingen en interacties met betrekking tot een beleid. In deze procesbenadering kan een beleidsproces worden opgedeeld in een aantal deelprocessen. Het is van belang aan te geven welk(e) deelproces(sen) kunnen worden betrokken bij interactieve beleidsontwikkeling. Hiervoor worden in deze verordening de volgende zogenoemde “interactiemomenten” onderscheiden (zie paragraaf 2.1):

1. Gezamenlijke visievorming:
Hierbij gaat het vooral om een probleemanalyse en de verkenning van oplossingsrichtingen.
2. Consultatie op hoofdlijnen:
In het kader van interactieve beleidsontwikkeling gaat het hierbij om een consultatie van doelgroepen over de voor- en nadelen van oplossingsrichtingen op hoofdlijnen.
3. Consultatie op varianten:
Het betreft de consultatie van doelgroepen over de voor- en nadelen van in één of meer varianten uitgewerkte oplossingsrichtingen.
4. Inspraak:
Hierbij gaat het om het reactief kenbaar maken van een zienswijze ten aanzien van een concreet gemeentelijk beleidsvoornemen, zoals bedoeld in hoofdstuk 4 van de verordening.

In het procedurebesluit, zoals bedoeld in artikel 2.4, moet eenduidig worden vastgelegd op welk(e) interactiemoment(en) de interactieve beleidsontwikkeling betrekking heeft. Dit is bepalend voor de positionering in het beleidsproces. Aangezien de verordening vooral een flexibel en globaal raamwerk moet bieden, zijn geen bepalingen opgenomen om te komen tot een uitputtende regeling. Hierdoor blijft er voldoende ruimte voor maatwerk.

Artikel 2.4. Procedurebesluit interactieve beleidsontwikkeling

Het is van belang eenduidig vast te leggen op welke wijze een proces van interactieve beleidsontwikkeling vorm en inhoud krijgt. Het analyseren van de situatie en het bedenken van een passende aanpak zijn activiteiten die worden weergegeven in het procesplan (het afwegingskader). Dit plan is een hulpmiddel voor een meer doordachte en systematische (projectmatige) inrichting en vormgeving van het interactieve beleidsproces.

Door het procesplan ontstaat vooraf inzicht in het proces en wordt voorkomen dat verwachtingen worden gewekt die niet kunnen worden waargemaakt. Uit het overzicht van aspecten die moeten worden opgenomen in het procesbesluit blijkt dat interactieve beleidsontwikkeling ingrijpende consequenties heeft op het gebied van bijvoorbeeld bestuurlijke besluitvorming, organisatie, planning en financiën. De vormgeving van deze bepaling sluit aan bij het uitgangspunt dat de verordening vooral een kapstok moet bieden voor maatwerk. In de bepaling is feitelijk een checklist opgenomen van zaken waarover vooraf duidelijkheid moet worden gecreëerd.

Aangezien een proces van interactieve beleidsontwikkeling tevens inspraak kan bevatten is onder h. een coördinatiebepaling opgenomen met betrekking tot de inspraakprocedure, zoals bedoeld in hoofdstuk 4 van deze verordening.

Artikel 2.5. Uitzonderingen

Een proces van interactieve beleidsontwikkeling moet aansluiten op het betreffende beleidsterrein. Deze bepaling biedt het college van burgemeester en wethouders de mogelijkheid om in voorkomende gevallen de interactieprocedure te wijzigen cq. aan te passen aan de (gewijzigde) omstandigheden. Op deze wijze kunnen ontwikkelingen optimaal worden verwerkt en blijft het procesplan voldoende flexibel.

Artikel 2.6. Eindverslag

Voor de afronding van interactieve beleidsontwikkeling is het van belang een eindverslag op te maken. In het eindverslag wordt het proces expliciet weergegeven alsmede de inhoudelijke afwegingen die hebben plaatsgevonden. Het verslag biedt inzicht in de positie van de interactieve beleidsontwikkeling binnen de totale beleidscyclus en maakt het proces en de bestuurlijke besluitvorming inzichtelijk.

In verband met de gewenste openheid is het noodzakelijk dat alle betrokkenen kunnen beschikken over het verslag. Het zesde lid biedt hiervoor waarborgen.

HOOFDSTUK 3.

BURGERINITIATIEF

Artikel 3.1. Initiatiefvoorstel

Uit dit artikel volgt dat de gemeenteraad een burgerinitiatiefvoorstel op de agenda van een raadsvergadering moet plaatsen indien sprake is van een geldig verzoek, ingediend door een initiatiefgerechtigde.

De gemeenteraad moet zich in dat geval dus uitspreken over het burgerinitiatiefvoorstel. Van een geldig verzoek is sprake als:

1. het verzoek door ten minste een bepaald aantal initiatiefgerechtigden wordt ondersteund;
2. het onderwerp van het burgerinitiatiefvoorstel niet in artikel 3.3. is uitgezonderd;
3. aan de in artikel 3.4. gestelde procedurele voorwaarden wordt voldaan.

In artikel 3.2. wordt omschreven wanneer een persoon initiatiefgerechtigd is. Over het vereiste dat het verzoek door ten minste een bepaald aantal initiatiefgerechtigden wordt ondersteund, wordt het volgende opgemerkt. Het burgerinitiatief biedt burgers de mogelijkheid om invloed uit te oefenen op de agenda van de gemeenteraad. Het is daarom een inbreuk op het uitgangspunt dat de raad zijn eigen agenda vaststelt. Dit is alleen gerechtvaardigd als het burgerinitiatiefvoorstel ook daadwerkelijk door een substantieel deel van de bevolking wordt gedragen.

De gemeenteraad is vrij een drempel vast te stellen voor de benodigde steun aan het burgerinitiatief. De omvang van de drempel moet van dien aard zijn dat zij een zekere garantie biedt dat het desbetreffende verzoek wordt gedragen door een deel van de bevolking. In de voorliggende verordening is gekozen voor een drempel van 50 personen.

Artikel 3.2. Initiatiefgerechtigden

Vanuit de gedachte dat het burgerinitiatief een instrument is om burgers bij de besluitvorming van de raad te betrekken, ligt het voor de hand het initiatiefrecht toe te kennen aan kiesgerechtigden voor de gemeenteraadsverkiezingen. Wie kiesgerechtigd is, is vastgelegd in artikel B 3 van de Kieswet.

Daarnaast is het mogelijk de categorie initiatiefgerechtigden uit te breiden door de leeftijd ten opzichte van de kiesgerechtigde leeftijd te verlagen naar bijvoorbeeld zestien jaar. Jongeren kunnen op deze wijze worden betrokken bij de gemeentelijke politiek.

Voor de toetsing of aan de vereisten voor initiatiefgerechtigdheid is voldaan, is het moment van indiening van het verzoek aangewezen. Het verzoek vindt immers formeel op dit moment plaats. Om te kunnen onderzoeken of op dat moment wordt voldaan aan de vereisten, zijn verschillende gegevens nodig. Welke gegevens dat zijn wordt geregeld in artikel 3.4. De toetsing zelf wordt uitgevoerd door de afdeling Publiekszaken. Per geval moeten de personele consequenties in kaart worden gebracht.

Artikel 3.3. Uitzonderingen

Uit doelmatigheidsoverwegingen wordt in dit artikel een aantal beperkingen gesteld aan de inhoud van een burgerinitiatiefvoorstel. Het is bijvoorbeeld weinig efficiënt om de raad te belasten met de beraadslaging over een onderwerp waarover zij uiteindelijk geen beslissende bevoegdheid heeft. Een ander argument voor deze uitzondering is dat de afstand tussen burger en bestuur juist wordt vergroot als de burger na het doorlopen van de procedure te horen krijgt dat de raad niets met het burgerinitiatiefvoorstel kan doen.

Vragen over gemeentelijk beleid zijn ook geen onderwerp van een burgerinitiatief. Voor dit soort vragen staan de burger andere wegen open, zoals het spreekrecht in een commissie- of raadsvergadering of een spreekuur van een wethouder. Ook moet worden voorkomen dat het burgerinitiatief andere procedures doorkruist, zoals de bezwaar- of klachtenprocedure.

Ten slotte is het niet de bedoeling dat zaken die recent nog in de raad aan de orde zijn geweest opnieuw onderwerp van bespreking worden als gevolg van een burgerinitiatief. Dit frustrert de besluitvorming in de raad. De raad kan zelf bepalen welke termijn zij daarvoor geschikt acht. In de voorliggende verordening is gekozen voor de huidige raadsperiode.

Artikel 3.4. Indiening burgerinitiatiefvoorstel

De burgemeester is voorzitter van de raad. Daarnaast ziet de burgemeester op grond van artikel 170, eerste lid, onder c Gemeentewet toe op de kwaliteit van procedures op het gebied van burgerparticipatie. In het burgerjaarverslag wordt hierover gerapporteerd. Het ligt dan ook voor de hand een burgerinitiatiefvoorstel bij hem te laten indienen. De burgemeester stelt het burgerinitiatief aan de orde in de agendacommissie.

Aan het verzoek moet een aantal minimumvereisten worden gesteld. Het wordt uit praktische overwegingen (uniformiteit, overzichtelijkheid en duidelijkheid) wenselijk geacht de indiening van een burgerinitiatiefvoorstel plaats te laten vinden door middel van een standaardformulier. Deze formulieren zijn opgenomen in bijlage I en II van de voorliggende verordening.

Artikel 3.5. Afhandeling

De burger moet erop kunnen vertrouwen dat de agendacommissie zijn voorstel spoedig toetst aan de vereisten en een besluit neemt over de behandeling. Hierin voorziet het eerste lid. Verzoeken waarover de raad niet bevoegd is, kunnen worden doorgezonden naar het college.

Met het vierde tot en met zesde lid worden vooral waarborgen gecreëerd voor de transparantie bij de afhandeling van een burgerinitiatiefvoorstel door de raad. Op grond van het zesde lid wordt de verzoeker altijd schriftelijk meegedeeld wat er met het voorstel gebeurt. Dat kan dus een mededeling dat het verzoek wordt afgewezen of een inhoudelijk besluit zijn. Indien het verzoek tot plaatsing van het burgerinitiatiefvoorstel door de raad wordt afgewezen, is sprake van een besluit in de zin van de Awb waartegen bezwaar en beroep openstaan. Besluit de raad het burgerinitiatiefvoorstel te agenderen, dan is sprake van een voorbereidingsbeslissing die niet vatbaar is voor bezwaar of beroep (artikel 6:3 Awb). Afhankelijk van de inhoud van de beslissing op het initiatiefvoorstel zelf, is sprake van een besluit in de zin van de Awb die vatbaar is voor bezwaar en beroep.

In de voorliggende verordening is ervoor gekozen in het midden te laten hoe de raad verder met het burgerinitiatiefvoorstel omgaat. Dergelijke procedureregels zullen worden opgenomen in het Reglement van Orde voor de vergaderingen van de gemeenteraad. Hiertoe is in het Reglement van Orde reeds een artikel gereserveerd.

HOOFDSTUK 4.

INSPRAAK

Artikel 4.1. Object van inspraak

In beginsel is inspraak mogelijk op alle terreinen van gemeentelijk bestuur. In het tweede lid is een aanzet gegeven door het noemen van categorieën van beleidsvoornemens waarop in elk geval inspraak wordt verleend. In het derde lid is opgenomen in welke gevallen geen inspraak wordt verleend. Zie verder de toelichting bij artikel 2.1.

Artikel 4.2. Subject van inspraak

Deze omschrijving vloeit rechtstreeks voort uit de tekst van de Gemeentewet.

Artikelen 4.3, 4.4. en 4.5. Inspraakprocedure

Op de ter inzage legging, voorafgaand aan inspraak, kan zonder problemen de procedure die afdeling 3.4 Awb bevat, van toepassing worden verklaard. Hierdoor boeten burgemeester en wethouders aan bevoegdheden in waar het gaat om vaststelling van de periode waarin het beleidsvoornemen ter inzage wordt gelegd, hoe de ter inzage legging ter kennis van het publiek wordt gebracht en wat in de bekendmaking moet worden gemeld.

Het bepaalde in de artikelen 4.4. en 4.5. komt deels overeen met het derde lid van artikel 3:12 Awb. Ingevolge dit artikel dient het waar en wanneer van de ter inzage legging, alsmede de wijze van kenbaar maken van zienswijzen bekend te worden gemaakt.

Artikel 4.6. Eindverslag

Met het gestelde in dit artikel wordt voldaan aan artikel 150, tweede lid, onder c Gemeentewet. In dit geval is niet gekozen voor verwijzing naar het gestelde in afdeling 3.4 Awb. In artikel 3:13, vijfde lid Awb wordt namelijk slechts bepaald dat een verslag wordt gemaakt van hetgeen tijdens de inspraakprocedure mondeling naar voren is gebracht. De eindrapportage zoals bedoeld in artikel 4.6. dient echter een volledig overzicht te bevatten van zowel de mondelinge als schriftelijke inspraakreacties.

HOOFDSTUK 5.

SLOTBEPALINGEN

Artikel 5.1. Verslaglegging

Volgens de dualistische Gemeentewet heeft de burgemeester een zorgplicht ten aanzien van procedures op het gebied van burgerparticipatie. In de voorliggende verordening is ervoor gekozen om de burgemeester te verplichten jaarlijks een inhoudelijk verslag uit te brengen. Op grond van artikel 170 Gemeentewet is de burgemeester reeds verplicht een burgerjaarverslag op te stellen. De burgemeester kan ervoor kiezen het inhoudelijke verslag over de toepassing van deze verordening hierin op te nemen.

Het burgerjaarverslag, eventueel aangevuld met het hiervoor genoemde inhoudelijke verslag, wordt in beginsel gelijktijdig met de jaarrekening en het jaarverslag aangeboden aan de raad. Dit biedt de raad de mogelijkheid de burgemeester ter verantwoording te roepen over de invulling van zijn zorgplicht.

Artikel 5.2. Beklagrecht

Het niet of onvoldoende nakomen van de verplichtingen kan juridische consequenties hebben. Voor het bepalen daarvan is het recht van beklag opgenomen.

Artikel 5.3. Uitleg verordening

Gelet op de centrale positie van de burgemeester bij burgerparticipatie (zie toelichting artikel 5.1.) is ervoor gekozen hem te laten beslissen in de gevallen waarin deze verordening niet voorziet of twijfel bestaat over de toepassing hiervan.

Artikelen 5.4. - 5.5.

Deze artikelen behoeven geen toelichting.

Bijlage bij de Verordening Burgerparticipatie

Wijzigingsvoorstel Reglement van Orde voor de vergaderingen van de gemeenteraad

In het RvO is een artikel gereserveerd voor initiatiefvoorstellen van burgers. Hier kunnen voorschriften worden gegeven voor de procedurele behandeling in de raadsvergadering.

Indien de verordening Burgerparticipatie wordt aangenomen, moet in dit gereserveerde artikel worden voorzien.

Hieronder wordt een tekstvoorstel gedaan.

Artikel .. Initiatiefvoorstellen van burgers

1. Voor de wijze van indiening van en gestelde eisen aan een burgerinitiatiefvoorstel wordt verwezen naar het gestelde in de verordening Burgerparticipatie
2. De behandeling van het verzoek tot plaatsing van het burgerinitiatiefvoorstel op de raadsagenda vindt plaats nadat alle op de agenda voorkomende voorstellen en onderwerpen zijn behandeld.
3. De agendacommissie kan beslissen dat:
  - a. het verzoek wordt afgewezen;
  - b. alvorens over het voorstel te kunnen oordelen, nader onderzoek moet worden gedaan;
  - c. het voorstel eerst dient te worden behandeld in een raadscommissie;
  - d. het voorstel eerst om advies naar het college dient te worden gezonden;
  - e. het verzoek wordt toegewezen. In dat geval wordt het voorstel voor de eerstvolgende vergadering van de raad geagendeerd.
4. Indien het gestelde in het derde lid onder b., c. en/of d. van toepassing is, bepaalt de raad in welke vergadering het voorstel opnieuw geagendeerd wordt.
5. De behandeling van het voorstel vindt plaats nadat alle op de agenda voorkomende voorstellen en onderwerpen zijn behandeld, tenzij de raad oordeelt dat het voorstel met het oog op de orde van de vergadering tezamen met een ander geagendeerd voorstel of onderwerp dient te worden behandeld.

BIJLAGE 2.**DORSPANELS**

Inleiding
 Wat zijn dorpspanels
 Functies van een dorpspanel
 Thema's
 Samenstelling van een dorpspanel
 Uitgangspunten
 Instellen van een dorpspanel
 Succesfactoren
 Taak van de ambtenaren/bestuurders
 Interactief besturen
 Onderzoek
 Werkgroep
 Vaststelling
 Advies : Doen omdat het anders moet.

INLEIDING

De burger wordt mondiger en vraagt steeds vaker om interactie met de gemeente. Hij wil weten waar de gemeente mee bezig is en wat er gaat gebeuren in zijn dorp en omgeving. Hij wil graag gehoord worden. Hij wil meer zeggenschap over zaken die hem zelf aangaan.

De gemeente wil op haar beurt meer weten over haar burgers, hoe zij denken over hun dorp en leefomgeving, wat zij graag veranderd en/of vernieuwd zien. Met deze kennis kan de gemeente beter inspringen op de behoeften en de dienstverlening beter afstemmen en daarmee de kwaliteit van de gemeentelijke dienstverlening verbeteren.

Steeds meer gemeentebesturen zijn doordrongen van de noodzaak dat samenwerking met burgers en maatschappelijke instellingen hun effectiviteit en geloofwaardigheid ten goede komt. Ze kiezen daarom voor een vorm van interactief besturen. Ze willen beleid maken met behulp van deskundigheid en inzichten van mensen buiten het gemeentehuis. Het doel daarvan is dat het beleid bij de lokale bevolking op een veel breder draagvlak kan steunen.

Ook de gemeente Opsterland wil haar burgers uiteraard meer betrekken bij haar plannen. Zij wil meer interactie tussen de gemeente en haar inwoners. Zij wil graag weten wat er leeft bij de bewoners om met die kennis beter in te kunnen spelen op de wensen en behoeften. De gemeente is primair verantwoordelijke en dient in nauw contact te staan met de bevolking. Om dit te realiseren, stelt Opsterlanders voor dorps panels in te stellen met het doel de relatie tussen de burgers en het gemeentebestuur te verbeteren en te bevorderen.

Wat zijn dorpspanels

Dorpspanels zijn organisaties waarin bewoners van het dorp zich vertegenwoordigd weten en die de belangen van het dorp behartigen. De doelstelling van deze organisaties ligt op hetzelfde vlak: opkomen voor de leefbaarheid van het dorp, behartigen van de belangen van de inwoners van het dorp en bevorderen van het contact tussen dorp en gemeente.

Een dorpspanel is een spreekbuis voor de bewoners richting gemeente en andere instanties en wordt door een gemeente als zodanig erkend. De gemeenteraad hoort of vraagt advies van de vereniging van plaatselijke belangen over zaken die het dorp aangaan. Dorpspanels benaderen het gemeentebestuur zelf als ze iets willen realiseren

Functies van een dorpspanel

De belangrijkste functies van een dorpspanel zijn:

- Bewoners betrekken bij de directe woonomgeving
- Vergroten van de betrokkenheid van bewoners bij de besluitvorming van de gemeente . Aanspreekpunt zijn voor bewoners en organisaties in geval van klachten
- Signaleren van gebreken in onderhoud van (gemeentelijke) objecten
- Intermediair zijn met eigen middelen om te kunnen reageren op klachten en ideeën

Thema's

Een dorpspanel houdt zich bezig met thema's die betrekking hebben op het dorp en de directe woon- en leefomgeving. Kortom met de leefbaarheidsaspecten zoals onder meer:

Wonen en de woonomgeving (beperkingen woningbouw, bermen, groenvoorziening, verkeersremmende maatregelen), werkgelegenheid, verkeer en vervoer (infrastructuur, bereikbaarheid, openbaar vervoer, verkeersveiligheid), verenigingsleven (sociaal, cultureel), zorg en welzijn, sport, beheer van de omgeving (onderhoud), communicatie, onderwijs, jeugd/ouderen, veiligheid, cultuur en milieu.

Samenstelling van een dorpspanel

Een dorps panel bestaat uit bewoners van een dorp of uit de directe omgeving van een dorp, bijgestaan door/aangevuld met een medewerker van de gemeente en zo mogelijk een bestuurder van de gemeente.

In al onze dorpen zijn dorpsbelangen aanwezig . Gekeken kan worden naar de mogelijkheid een dorpspanel te formeren vanuit deze organisatie. Het verschil tussen een bestaande vereniging dorpsbelangen en een dorpspanel is de vertegenwoordiging van de gemeente in de laatste door een ambtenaar en eventueel een bestuurder (raadslid). Door de toevoeging van een ambtenaar en/of raadslid is er een rechtstreekse lijn met de gemeente. De informatiestroom vanuit de gemeente naar de dorpspanel en vice versa is hierdoor korter en directer. Dit betekent voor beide partijen (dorp en gemeente) een waarborg voor de betrokkenheid, continuïteit en efficiency.

Uitgangspunten

De uitgangspunten voor het instellen van dorpspanels, het meer dorpsgericht werken, zijn:

- Vormen van sociale samenhang op dorpsniveau waarderen en bevorderen;
- Draagvlak scheppen voor het overheidsbeleid door de besluitvorming meer inzichtelijk te maken;
- Toepassen van een open participatieve bestuursstijl. Een interactief proces vraagt een goede (bege)leiding. Een persoon verantwoordelijk stellen voor het procesmanagement. Het moet duidelijk zijn wanneer dorps panels zaken in zelfbeheer kunnen doen, over welke onderwerpen consultatie moet plaatsvinden en wanneer activiteiten uitgevoerd mogen worden door de dorpspanels. Het vaststellen van dit concept is een taak van de raad. Dit kan in een verordening. De uitvoering kan in de vorm van een convenant. De faciliteiten moeten hieraan worden aangepast :
- Voldoende mandaat geven aan ambtenaren. Wat mag een ambtenaar wel en wat niet;
- Ambtenaren de mogelijkheid geven de nodige vaardigheden te leren.

Instellen van een dorpspanel

Bij de invoering van dorpspanels oftewel de formalisering van de beïnvloedingsstructuur moet over de volgende zaken duidelijkheid zijn:

- de beoogde functie van de overlegpartners (dorpspanels) in de gemeentelijke besluitvormingsstructuur
- de bevoegdheden van de dorpspanels
- de taken van de dorpspanels
- de samenstelling van de dorpspanels
- de bevoegdheden van de leden
- de taken van de leden
- de financiële randvoorwaarden en vergoedingen
- de opvolgingsprocedures van de leden geregeld
- de vergaderfrequentie
- de terugkoppelingsvorm naar gemeentelijk beleid
- de status van de geproduceerde stukken (verslagen, notities, adviezen, etc.) in de gemeentelijke procedures en het behandeltraject
- de regulering van de contacten met het college en/of raad
- de wijze van formalisering (convenant of verordening)
- de vaststelling van onderwerpen voor behandeling
- op welke momenten de panels geconsulteerd zullen worden in de beleidsontwikkeling
- vaststellen van een evaluatiemoment van het functioneren van de panels.

Succesfactoren

De instelling van dorpspanels kan alleen tot een succes leiden wanneer er een breed draagvlak is bij de bewoners, het initiatief bij de burgers ligt, er persoonlijk contact is met de doelgroep, het onderwerp de burgers direct raakt en de burgers het idee hebben dat ze zelf aan een oplossing kunnen bijdragen.

Taak van de ambtenaren/bestuurders

Het betrekken van burgers bij plannen van de gemeente betekent ook een verandering in de benadering van die burger. Dit betekent dat ook de ambtenaar zich anders moet opstellen naar de burger toe. Hij zal de burger niet alleen als klant benaderen maar steeds meer als partner. Van de medewerkers worden nieuwe vaardigheden gevraagd, zoals kunnen kijken met ogen van de burgers, kunnen communiceren en samenwerken met verschillende partijen en initiatief nemen.

Door vormen van sociale samenhang op dorpsniveau te waarderen en te bevorderen worden de gevoelens van eigen identiteit en gemeenschapszin behouden. De bestuurlijke kracht van de gemeente schuilt in haar vermogen om de partners op lokaal niveau tot elkaar te brengen en tot handelen aan te zetten. De nadruk ligt op samenwerking en op verdeling van taken. Beleid gericht op dorpen vraagt een participatieve aanpak met de bewoners. Dit vooral wanneer er al netwerken zijn zoals dedorpsbelangen. Een grotere efficiency wordt bereikt door de bewoners deel te laten hebben aan de uitvoering van de plannen en een mate van zelfbeheer te geven. Dit stelt aan de gemeentelijke overheid hoge eisen op het gebied van procesleiding (regie). De bestuurder zal meer het accent moeten leggen op het procesmanagement.

Interactief besturen

Het college en de raad moeten goed realiseren waar ze aan beginnen. Ze moeten weten welke rol ze moeten en willen spelen. Dit beeld moet helder en eenduidig zijn. Interactief besturen stelt andere eisen aan bestuurders en raadsleden Zijn zij zich daar van bewust. Zien zij de bewoners als serieuze partners van de overheid.

De gemeente moet goed onderzoeken wat de instelling van een dorpspanel voor gevolgen kan hebben voor haar houding ten opzichte van haar burgers. Bij de instelling van een dorpspanel geef je de bewoners, afhankelijk van de bevoegdheden, de mogelijkheid mee te denken dan wel mee te beslissen. In de besluitvorming zal dan ook terdege rekening moeten worden gehouden met datgene wat een dorpspanel adviseert/aangeeft.

De mate waarin een dorpspanel mag meedenken of meebeslissen is afhankelijk van de mate waarin de politiek de agenda bepaalt, de betrokkenen zelf problemen kunnen aandragen en naar oplossingen kunnen zoeken en de mate waarin de politiek zich vooraf committeert aan de oplossingen. Dit zijn de drie criteria waarmee de gradaties van interactiviteit in beeld kunnen worden gebracht.

De combinatie van deze drie criteria leidt tot de volgende gradaties van interactiviteit, participatieladder: informeren, raadplegen, adviseren, coproduceren, meebeslissen. Hoe ver wil de gemeente gaan?

Onderzoek

Bij de overweging dorpspanels in te stellen is het belangrijk te weten of er behoefte bestaat bij de dorpsbewoners aan een dergelijk panel.

Is er interesse om deel uit te maken van een dorpspanel. Vinden de bewoners een panel noodzakelijk naast bijvoorbeeld een vereniging van dorpsbelangen of moet gestreefd worden integratie tussen beide ? Zien zij het nut er van in. Wat is de meerwaarde voor de dorpsbewoners. Wat is de waarborg voor continuïteit. Om deze behoefte en ideeën te peilen is een onderzoek nodig onder de inwoners. Op basis van die gegevens kan vervolgens worden gekeken of de instelling van een dorpspanel noodzakelijk danwel wenselijk is.

Uitgangspunt voor het onderzoek zijn de bestaande vraag patronen van burgers en klanten van de gemeente. De burger lijkt vooral geïnteresseerd in actuele en concrete zaken die hem raken in zijn persoonlijke levenssfeer en woonomgeving. Bewoners van dorpen richten zich op het eigen dorp. Ze zoeken naar eigen gezamenlijkheid in de eigen leefomgeving, een lokale band. Op deze manier proberen ze de kwaliteit van de woonomgeving te verbeteren.

Het onderzoek moet in ieder geval de volgende stappen bevatten:

- Samenwerking zoek met andere instanties (politie, welzijnswerk, woningcorporaties)
- Doel bepalen
- Doelgroep bepalen
- Bepalen hoeveel mensen meedoen aan het onderzoek (steekproef)
- Vorm van enquêtes bepalen (schriftelijk, mondeling of telefonisch)
- Lay-out van de vragenlijst, vragenstelling, enzovoort vaststellen
- Publiciteit rond de enquête regelen (aankondigen)
- Verwerken en analyse van de reacties
- Verslag van de resultaten - bespreken op bijeenkomst met bewoners
- Tevens moet gekeken worden naar de reeds beschikbare gegevens van onder andere de gemeentelijke basisadministratie (GBA), woningbouwverenigingen, politie, Centraal Bureau Statistiek, makelaars, handelsverenigingen, arbeidsbureaus, scholen en maatschappelijk werk.

Werkgroep

Voor de nadere uitwerking van de organisatie en werkwijze van dorpspanels in de gemeente doen wij het voorstel een werkgroep in te stellen. Hierin kunnen onder meer zitting hebben vertegenwoordigers van dorpsbelangen, medewerkers (juridisch, financiën, gemeentebedrijf en communicatie) en bestuurders van de gemeente.

Aanbevelingen voor het oprichten van dorpspanels zijn:

- Taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden nauwkeurig omschrijven. De gemeente moet een reglement opstellen waarin doel, taak, taakafbakening, werkwijze, samenstelling van een panel omschreven staat. Reglement bekrachtigen en openbaar maken.
- Beschikbaar stellen van financiële, materiele en personele middelen.
- Andere partijen er bij betrekken (woningbouwverenigingen, zorginstellingen, onderwijs, organisaties gericht op werk en scholing, politie en anderen)
- Overlap van andere organisaties (plaatselijk belang) voorkomen
- Ambtelijk aanspreekpunt/ambtelijk vertegenwoordiging organiseren
- Bewoners tijdig raadplegen en rapporteren
- Inwoners moeten weten met welke onderwerpen zij bij het dorpspanel terecht kunnen en hun wensen kenbaar kunnen maken
- In een relatief klein dorp met een vereniging dorpsbelangen afvragen of beter is hier bij aan te sluiten. Het is aan de werkgroep om met deze aanbevelingen te komen tot een uitgewerkt plan voor de instelling van dorpspanels.

Vaststelling

De gemeenteraad stelt de dorpspanel, in de vorm van een gemeentelijke adviescommissie of anders, de taken en bevoegdheden vast. Tevens beslist hij over de samenstelling en benoeming van de leden. De instelling en vaststelling door de raad wordt net als alle raadsstukken openbaar gemaakt.

Advies

Voor het instellen van dorpspanels gelden de volgende adviezen:

- Onderzoek (laten) doen onder bewoners naar de behoeften en wensen ten aanzien van een dorpspanel;
- Overleg voeren met de dorpsbelangen;
- Een werkgroep instellen die een opzet maakt voor de organisatie en werkwijze van dorpspanels;
- De ingestelde dorpspanels laten vaststellen door de gemeenteraad in de vorm van een convenant.

Opster*Landers*.nl